

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJAK.
Előfizetési ár: Egész évre: 6 frt; Félévre: 3 frt;
Negyedre: 1 frt 50 kr. Egy szám ára: 15 kr.
Folyó számla: Erdélyi Bank 2851—2900.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Jégbiztosítás. <i>Török Mihály</i>	261
A köztenyésztésre szánt apaállatok hatósági vizsgálatairól. <i>Szilágyi Miklós</i>	262
Biztató szó a cukorrépa kezdő termelőihez. <i>Eszteka</i>	262
Telepítvényesek. II. <i>Ambrus József</i>	263
Kísérletek a sertésvész ellenes szerummal. I. <i>Gerendy István</i>	264
Kissebb szakközlemények:	
Vérző sebeknél . . . — A bőr pörkölésénél . . . — A tintafoltok . . . — Elmoósodott gyp . . . — Kerti utak . . . — Olajfösték . . . — A trágyalé trágya . . . — Az őszi zab . . . — A tyúkok . . . — A gabona egy nagy ellenségéről. — A fiatal kacsáknak	265
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. <i>T. M.</i>	265
Külföldi lapokból. <i>S.</i>	266
Könyvismertetés. <i>T. M.</i>	267
Vegyes közlemények	267
Közgazdaság, üzlet, forgalom	268
Szerkesztői üzenetek	268
Hirdetések	

Babós és Társai

vaskereskedése

KOLOZSVÁRT,

Belközép-utca 25. sz.

Van szerencsénk a n. é. közönséget tisztelettel értesíteni, hogy az ujonnan megnyitott üzletünket dusan felszereltük mindennemű **vasárakkal**, u. m. **gazdasági eszközök, háztartási cikkek, konyhaberendezések**, mindennemű **szerszámok, technical cikkek, kocsi-kenőcs, kovács szén**, és minden e szakmába vágó itt fel nem sorolt tárgyakból.

Bizományi raktárunk van a Budapesti **Thury János és fia cég** nagy szerkovács és haranggyárából, továbbá elvállaljuk a **használt reszelők újra vágatását**, a legjutányosabb árak mellett.

B. pártfogását kérve vagyunk

Kiváló tisztelettel

Babós és Társai.

Telefon sz. 351.

(123.)

Jégbiztosítás.

Egy újabb kartellel szaporodott, a XIX-ik század végét siralmasan jellemző kartellek története. A jégkartell, — mert erről az újabb csodáról van szó, — természetesen a gazdaközönség zsebére spekulál, eklatans bizonyítékául annak, hogy legtöbb gazdasági bajaink kuforrását a Patópál politika átkában kell keresnünk, abban a szervezetlen, fegyvertelen készültségben, melyet úton-útfélen kihasznál a merkantil érdekcsoportok hálózata. Ez a kartell is védtelenül találja a gazdaközönséget s valósággal felháborító, hogy az a 11 millió magyar gazdaember kénytelen beadni a derekát egynehány spekuláns támadása miatt.

A jégbiztosítással foglalkozó társulatok kartellje az idénre szóló jégdíjszabásokat 60—130%-al felemelték a tavalyi díjakkal szemben. Tekintettel arra, hogy az „Országos magyar kölcsönös bizt. szövetség”, a tavalyi óriási veszteségek után a kormánysegélytől, mint értesülünk bizonyos intrikák miatt elesett s a jégüzletet ez idén feladja, a nemzet és első sorban a gazdaosztály a kartellbe lépett társaságok zsarolásainak teljesen védtelenül ki van szolgáltatva. Hogy ennek aztán minő kiszámíthatatlan következményei lehetnek, azt talán nem is szükséges mondanunk. A kisgazdákat a kartell, a biztosítástól való visszavonulásra fogja bírni s e passiv ellenállás a nemzeti közvagyonra messze kiható káros következményeket vonhat maga után.

Ilyen körülmények között bizonytalanul kell tekintenünk a jövő elé s ha nem csalódunk, alapos oka van a gazdaközönségnek arra, hogy végre-valahára az országos szövetségi biztosítás ügyének sürgős megoldását követelje, hogy a solid alapokon nyugvó, állami felügyelet és garancia mellett működő társaság segítségével felvehesse a küzdelmet a kartellező társaságok támadásaival szemben.

Sajnos, a tapasztalatok, melyeket ez ügy körül szereztünk, egyáltalán nem biztatnak kellő sikerrel. A Köztelekben megindított mozgalom alszik s e mulasztással

óriási bünt követtek el, mely most boszulja meg magát, — nem azokon, a kik a gazdák érdekét nem tartották kellőleg szemük előtt, hanem a kisgazdákon, a nemzet testének gerinczén, melynek zsebében a védtelenség miatt újabb eret vágott a társulatok ez oldaltámadása.

A r.-társaságok felismerték a helyzetben fekvő előnyt, tudták, hogy a gazda nem bojkottálhat, nem strájkolhat. Vagy biztosít, vagy nem. Ha igen, — fizesse a felemelt díjtételeket, ha nem, — ám lássa, övé a kár, melyet a természet véletlen szeszélye tejére zudit. De ez még nem volt elég. A kartellező társaságok ismerik az „archimedesi csavar” eszközét, melylyel szorítani lehet egyet a helyzet kapcsain. Egyszerűen halogatják a díjtételek nyilvánosságra hozatalát, nehogy a gazdák még idejében tisztába jöhessenek a terhek iránt, jól tudván azt is, hogy minél később történik a díjszabás közhirre tétele, annál kevesebb ideje marad a gazdáknak a gondolkodásra.

Azt kérjük, hogy a részvénytársulatok, melyek a sarczolásnak ezt az új nemét akarják kipróbálni, a magyar gazdaközönség türelem-kövén, honnan veszik maguknak azt a bátorságot, a díjszabás felemelésére? Mert indoknak a tavalyi rendkívüli jégkárokat elfogadni nem lehet.

Nagyon szeretnők tehát látni, hogy a gazdák zsebe ellen intézett merényletet van-e bátorsága megindokolni valamely elfogadható okkal a kartellező társulatoknak, a mig meg nem magyarazzák nekünk azt, hogy mért nem igyekeztek az igazgatási költségek leszállításával, az ügynöki jutalékok csökkentésével kiegyenlíteni azokat az állítólagos okokat, melyek a díjszabások felemelését szükségessé tették.

Mindaddig ürügy marad ez a kartell, mely a maga szemérmertlenségével a gazdaközönség hagyományos nem-törődöm-ségére épít, mig a r.-társulatok kebelében nem találjuk fel a törekvést arra is, hogy ne csak az osztalékok, a társulatok érdeke, hanem a közönség is megtalálja azt a figyelmet, melyre pénzénél és támogatásánál fogva joga van.

Nincs többé **PERONOSPÓRA.**

(92)

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

— Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyárú kereskedésében. —

A felemelt díjszabások kimutatására itt közöljük azokat az adatokat, melyeket a „Köztelek“ből veszünk át s melyeket 4 vármegye eddigi díjszabásai alapján sikerült összegyűjteni, élénk illusztrációjával a hallatlan magas díjtételeknek:

Mult évi díjak (krajczárokból):

Megye	Különféle takarmány	Tengeri, répa stb.	Buza	Közs, készre- res árpa, zab	Kepeze	Szőlő
I.	0.50	0.60	0.80	1.—	1.70	7.—
II.	0.60	0.80	1.—	1.40	1.90	9.—
III.	0.50	0.60	0.70	1.10	1.70	7.—
IVa)	0.70	1.—	1.20	1.70	2.10	8.50
IVb)	1.—	1.20	1.40	2.—	2.70	10.—
IVc)	1.10	1.40	1.60	2.20	2.90	11.—

Folyó évi díjak (krajczárokból):

I.	0.80	1.10	1.50	2.10	2.90	7.—
II.	0.90	1.30	1.80	2.50	3.50	11.—
III.	0.80	1.10	1.50	2.10	2.90	7.—
IVa)	1.—	1.40	2.—	2.80	3.90	8.50
IVb)	1.20	1.70	2.10	3.40	4.80	10.—
IVc)	1.40	2.—	2.90	4.10	5.70	11.—

De ezzel még nincs kimerítve a felszámítás, mert a díjakhoz hozzá számítják még a kezelési költségeket, ami gabonánál 100 korona biztosított érték után 15 fillér, szőlőnél 100 korona biztosított érték után 30 fillér; ezenkívül a szokásos (de nem jogos) illetéket és a bélyegilletéket.

Nem vagyunk elég optimisták arra, hogy ilyen körülmények között, ne féltsük a magyar gazdaosztályt. Látjuk előre a következményeket, melyeket maga után von az a könnyelműség, melylyel az országos szövetkezeti jégbiztosítás ügyét elejtették a Köztelekben. A gazdaközönség fizetni fog, abban a reményben, hogy majd valahogy csak megteremtődik a jövő évre ez a dolog a köztelki urak kegyelméből.

„Sajnos, ez az intézmény a legkedvezőbb körülmények között sem léphet életbe ez év folyamán s így a tanács egyelőre csak az lehet, hogy mindenki igyekezzék ott biztosítani, ahol a legolcsóbban jön ki,“ mondja nem kevés maliciával a „Köztelek“.

Vagyunk bátrak tisztelettel figyelmeztetni laptársunkat arra, hogy a „Szegedi orsz. mezőgazdasági kiállításban“ jobb ügyszó méltó buzgalmat sziveskedtek tanusítani azok az urak, akiknek módjukban lett volna ennek a buzgalomnak egy csekély részét a gazdák szövetkezeti biztosításának ügyére fordítani s megteremtteni a társulatot és élet venni a r.-társaságok merész támadásának. Nem akarunk levonni a kiállításnak sem érdeméből, sem sikeréből, annyit azonban mégis mondhatunk, hogy a mi mezőgazdaságunknak nem parádéra, hanem pénzre, és pedig igen sok pénzre van szüksége. Amikor a

gazdaközönség anyagi érdekeinek megtámadása ellen kell védekeznünk, örömmel vettünk volna tudomást arról, ha nem csak a kiállításnak, hanem a szövetkezeti biztosítás ügyének sikeréről is küldöttek volna szét triumfális jelentést — onnan a Köztelekből.

Török Mihály.

A köztenyésztésre szánt apaállatok hatósági vizsgálatáról.

A köztenyésztésre szánt apaállatok évenként hatóságilag megvizsgálatnak és az alkalmasok maradandó bélyeggel és tenyészigazolvánnyal láttatnak el. Ezt egy bizottság szokta végezni, melynek elnöke a főszolgabíró, tagjai pedig a járási mezőgazdasági bizottság egy tagja és egy hatósági állatorvos. Ez eddig mind köztudomásu dolog s nem is foglalkoztam vele, ha nem tartanám szükségesnek e bizottságok működésére pár megjegyzést tenni. Különösen a tenyészbírák vizsgálatánál követett eljárással óhajtók foglalkozni, már csak azért is, mert a tenyészmenek ugyanis legtöbbszörre az állami telepekből kerülnek ki s így szakszerű megbízásukhoz kevés szó fér — és a köztenyésztési czélokra szolgáló tenyészkanok és kosok hatása az állattenyésztésre bár közgazdaságilag is eléggé fontos, de a köztenyésztési czélokra szolgáló tenyészbírák az illető község szarvasmarha tenyésztésére és így vagyoni állapotára is elsőrendű fontossággal bírnak. Tehát tárgyaljuk csak a bírák vizsgálatánál követett eljárást, a mi ugyan a többi tenyészapaállatok vizsgálatával nagyjában megegyezik.

A nálunk működő tenyészapaállat vizsgáló bizottságok eljárást az egyes állatok elbírálása körül, részben mint a bizottság tagja, részben mint egyszerű szemlélő, évek óta figyelemmel kísérem s mondhatom, hogy az a kitűzött czél, t. i. kis — parasztbirtokosság állattenyésztésének javítását — vajmi kevésbé hozza közelebb. Áll ez különösen a szarvasmarha tenyésztésre. A bizottságok bíráta ugyanis teljesen egyéni, az elővezetett állat általános kinézése alapján alkotott véleményeken alapul csak nagyon ritkán veszik bírálat alá az állat egyes testi hibáit, melyek pedig a köztenyésztésből is lehetőleg kiküszöbölendők lennének. Ha e miatt felszólal valaki, az indoklás rendszeren úgy hangzik, hogy tekintettel a község szegénységére, nem lehet őket megnyomorítani azzal, hogy nemrég vásárolt állatjukat kimustráljuk s más állat beszerzésére kötelezzük, mert kitennek őket 80 100 frt veszteségnek is, — nem gondolják tehát meg azt, hogy e veszteség egy egész községe, hol legalább 40—50 tehén van, de sokkal több is, elenyésző csekély és sokkal több kára van a származó ivadék fogyatkozásai és hibái által a köztenyésztésnek, mint a bika kicseréléséből származó veszteség. Ezen felületes eljárás következményei szembeötlők. Sokfelé a falvakon oly nyomorult szarvasmarha-állományt lehet látni, hogy igazán hihetetlen. Természetes, a községek kevés intelligentiájú megbízottjai, mikor bikát akarnak venni, csak arra tekintenek, hogy az lehetőleg olcsó legyen s megvesznek akármilyen testű bikát, ha csak az meg van bélyegezve. S igen gyakran előfordul, hogy a bizottságok egyes

tenyésztőknél eladásra szánt olyan gyengébb testű bikákat is megbélyegeztettek, melyek tenyésztésre, s épen kisbirtokosoknál, alkalmasok épen nem volnának. — tekintettel erre-arra... A magyar-erdélyi szarvasmarha főerénye a kitartó és gyors igavonó képesség. Ez tehát minden eszközzel fejlesztendő, de legalább is fenntartandó lenne. De jó igavonó képesség egy hosszú lágyéku, rövid, keskeny faru, nyurga koncú, vékony alszáru s többnyire általán hibás hátsó állású állattól nem várható. S épen ezek a hibák azok, melyek a községi bikákon leggyakrabban, hogy ne mondjam kivétel nélkül föllelhetők, a minek szomorú következményei ezen másként oly kitűnő szarvasmarha-fajta számos elcsenevedett példányain nagyon is feltűnnek. Tessék csak egy országos vásárt végig nézni s szavaim igazságát senki kétségbe vonni nem fogja.

Ezen az állapoton segíteni kell, — de lehet is, aránylag elég könnyen, de csakis állami beavatkozással. Dolgoztasson ki a kormány szakértőivel egy utasítást az apaállatvizsgáló bizottságok eljárásához, melyben legyen előírva az, hogy a tenyészapaállat egyes testrészei külön-külön bírálat alá veendőek és *pointirozandók*, különös tekintettel az előbb felsorolt hibákra. — s megállapítva az adható pontok számát és azon küllemet is, melynél alkalmazhatók, — és egyetlen apaállat se *kapthasson tenyészigazolványt, mely bizonyos számú, az átlagos jósnak megfelelő pontot nem kapott*. Ez pedig állapotassék meg tenyészkerületenként, a szerint, a mint az illető vidék állattenyésztésére nézve az szükségesnek mutatkozik.

Ezen bírálati eljárás országos jellegű lenne és az egyszer megbélyegezett apaállat ugyanolyan tenyészirányu helyeken bárhol használható lenne. Ez által elkerültetnék azon lehetőség, hogy egyazon vármegyében, a megye székhelyén tartott tenyészállatvásáron megbélyegezett tenyészbika, ugyanazon vármegye egyik járásában, még azon tavaszon kimustráltassék, — mint ez tudtomra ez idén is egy helyen megtörtént. Ez eset is igazolja, hogy mennyire szükséges a vizsgáló bizottságok eljárást lehetőleg egyöntetűvé tenni.

Ez eljárás által ha nem is minden, de nagyon sok lenne téve szarvasmarhatenyésztésünk emelése érdekében, miért is ajánlom ez indítványomat, mint gazdasági érdekeink öréne, az E. G. E.-nek figyelmébe.

Kettősmező, Szilágy megye.

Szilágyi Miklós.

Biztató szó a cukorrépa kezdő termelőihez.*

Ha elgondolom, mikor a marosvásárhelyi első szerződését kezemhez kaptam, hogy mennyi agodalommal telve indultam neki a termelésnek, bizony, ma szinte mosolyognom kell. Először is előszedtem egy néhány ide vonatkozó szakmunkát, melyek hivatottak sok támogató adataikkal a kétségbeesésig kergetni; ezeket végig olvastam, s még jobban kezdtem aggódni, mert mi türes tagadás, bizony az én adott viszonyaim közül a könyvekben felsoroltakból annyi hiányzott, hogy az egész

* Szivesen nyitjuk tért másoknak is e kördés felletti vitára. Szerk.

Arankamentes, államilag ólomzárólt lóheremag
55 frt tól kezdve **HALDEK** magnagykereskedésében,
 József főherczeg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítójánál
Budapest, Károly-körút 9.

szerződést, illetve a répatermelés behozatalát egy bolond pillanat által világra hozott időelőtti csecsemőnek kellett decraláljam. De hát a tényeken változtatni nem lehetett, kelve, kelletlen elvetettem minden prima cukorrépa talaj nélkül az első cukorrépat.

Állásomnál fogva gazdatiszt lévén, természetesen, nagyon felboszankodtam a kényszer helyzetért, melybe a felülről jövő pressio juttatott, de ugyanakkor roppant rossznéven vettem különösen a marosvásárhelyi cukorgyártól, hogy még nem bukott meg, mert hitem szerint még ez lett volna legkönnyebb mód arra nézve, hogy kijussak az obligóból, még mielőtt — szent meggyőződésem szerint — a cukorrépa termelésbe nyakig bele bukunk.

Nem lévén menekvés, sőt a cukorrépa már az első vetés után mint a takarmányrépa úgy kibujt, átkozván a sorsot, mely fejét elfordítja tőlem, mit volt mit tenni s mivel a felverődött gyom is igyekezett tultenni a gyöngye répán, kénytelen voltam kikapáltatni. — És Önök nem hiszik el, hogy ez a mély aggodalom — szinte mondhatni kétségbeesés — minden munkánál megújult, pedig ez az esztendő a termelésre elég kedvező volt.

Aggódtam először a talaj gyengeerejéért, hiányos megműveléséért, aggódtam a vetés idejéért, hengerezésért, vetőmag mennyiségeért, sortávokért, első kapálásért, egyeztetésért, növények zárataért egyeztetés után, aggódtam, ha jött a második kapálás, harmadik kapálás és feltöltögetés, aggódtam, ha esett az eső, ha nagy szárazság jött; a répa kiszédésért, lefejezésért, félttem sokat levágnatni a fejből, hogy kevés marad, félttem keveset levágnatni, mert akkor előttem állott a másik mumus — a cukorgyár az ő sával; na aztán az állomásra való szállítás!... ott meg az a ujjatövéig tentás mázsamester, a ki a legnagyobb és legveszedelmesebb répa bogarunk még ma is — és annyi olvasott és hallott ismert és képzelt nyomorúságát éltem át a répa termelésnek, hogy minden alkalomkor szinte vágyva gondoltam vissza arra az időre, a mikor az én fejem nem fájt ennyi mindenért, mert míg azelőtt ennek a helyén Szentgyörgy nap előtt vagy után 10 nappal a tengerit elvettem, mondhatni semmi gondom nem volt az elosztásig.

És ezzel úgy vagyunk, mind az első esztendőben. Azóta sokszor és kedvezőtlen viszonyok valóban adtak volna igazabb okot az aggodalmakra, de mivel az ember megszokja, mivel a theoria elriasztó adatai az első év után már kezdenek szemünk előtt szelidülni, azóta a cukorrépa úgyis jó barátom a forgóba, a kivel, ha bizalommal beszélgetve, bizalommal foglalkozunk, nemhogy nagy panaszra nincs ok, de bőven meghálálja gondosságunkat.

Ismervén tehát az én cukorrépa termelői első esztendőmet, egész indokoltan tartom, ha sokan a legkedvezőbb ajánlatok mellett is félnek belemenni; és viszont nem csodálom, hogy ha valaki prima furia belemenvén, mikor ezeket hallja, vissza riad és megbánja. Ezeknek az aggódóknak kívánok az életből merített csekély tapasztalásaimmal némi támogatására lenni, lássák ki soraimból, a kiket illet, van-e analogia az ők és az én aggodalmaim között.

* * *

Hogy kellő siker reményében hol termeljünk cukorrépat, arról könyvek vannak megírva, ott bárki elolvashatja, de itt meg kell szabadítsam a kezdő termelőt attól az aggodalomtól, mintha a talaj prima minősége volna az első feltétel. Itt körülbe naponként látjuk és tapasztalhatjuk Szemere II. könyvének igazát, hogy t. i. „ha a répa termelés csak olyan vidéken terjedne el, hol a talaj minden kívánalmaknak megfelel, akkor a cukorrépa termelés semmi esetre sem lett volna olyan általános, mint mostan. Minden esetre, ha a talaj nagyon jó, az sokat ér,

de azért a középjó — természeténél fogva középjó — talaj is, ha különben más föltételek megvannak, a megfelelő eredményt megadja. Ezért nem lehet még felületeséggel vádolni valakit s a siker elmaradásával fenyegetve, vissza riasztani a termeléstől, ha prima talaj nélkül rendelkezik.

Biztatásul mondhatom, a munkás viszonyok sem bírnak a termelésre nézve fenyegető jelleggel ott, a hol megfelelő számmal található. Igaz ugyan, hogy legtöbb helyt a hol a cukorrépatermelés először felkaroltatik, e termelési ág munkássai nélkülözik azt a szakértelmet, a mely megvan a nyitrai tóban, de vajon azon vidék cukortermelése ex ovo rendelkezett-e? Répa művelésnél alkalmazni lehet bárkit, a ki csak egy kis jóakarattal rendelkezik, ha valaki takarmányrépa művelést látott: cukorrépa művelés megértése nem sok nehézségbe kerül.

A talaj megművelése, művelés minősége hivatva van pótolni sok mindent, első sorban is a talaj viszonyok fogyatékoságát. Jó mély őszi szántás mindenestre kell, hogy legyen s ezt a gyárak magok is előfeltételként hangoztatják, többi munkákra nézve pedig hogy a hozam minél magasabb lehessen, szintén jó lehetőleg tökéletesedés felé törekedni. Kezdetben sok lesz a nehézség, sok lesz a hiány, de csak egy év leforgása nagyban hozzá járul az eszmék tisztázásához!

Fontos s talán a legfontosabbnak tartom termelésnél tudni, milyen távol esik a bevetendő területtől a legközelebbi vasútállomás? Legtöbbször éppen ennek távolsága áll utjába, hogy sok első osztályú földön nem lehet termelni és viszont ennek közel volta mintegy kényszerítőleg befolyásolja a gyengébb földek bevonását a termelésbe.

Mindezeket összevetve csak biztatólag szólhatok bárkihez, — érje át az első év nehézségét, igyekezzék eredményeit objective elbírálni, mérlegét úgy állítani fel, hogy a szakértelem hiányának rovására is írjunk egy kis mínusz s akkor jövőre nemhogy megvetéssel, de reménnyel fog hozzá újra a termeléshez.

Sokszor haljuk hangoztatni, hogy a cukorrépa belterjes viszonyokba való, és ennek igazat is kellene adnunk, mert mindenütt a hol látjuk: több kevesebb belterjesség tapasztalható. De itt legyünk igazságosak! Valjon ez a belterjesség meg volt-e a cukorrépa behozatala előtt is és ez okozta, hogy a cukorrépa megtelepedhetett, tehát a cukorrépa kifolyása — okozata — az intenzívebb gazdálkodásnak, vagy pedig a belterjesség a cukorrépa gazdaságba való behozatala után vett nagyobb foku lendületet, tehát a cukorrépa oka az intenzívebb gazdálkodásnak?

Tapasztalatok az utóbbi mellett bizonyítanak! Cukorrépa behozatalakor, ha szükség is némi belterjességre való hajlandóság, de ez mind csekély ahoz a nagy lépésben való haladáshoz, a melyet a répatermelés behozatala után tapasztalunk. Ilyen helyt annyi ősi hagyományt kell abba hagyni, annyi primitív gazdasági szokás módosul!

A föld gondos művelése kihat a többi terményekre is, ehez nagyobb munka erő — állatállomány szaporítása kívántatik; — szaporodik a trágya. Hulladékok értékesítése által emelkedik az állatállomány minősége. És emelkedik sok más!

Ugy látszik tehát, hogy a gyárak szerepe mezőgazdaságunkra nézve missiot rejt magába. — Behatol oda is, a hol bizony reánézve a kezdő viszonyok nem a legkedvezőbbek. Ilyen helyt kire nézve kár, ha a répa nem sikerül? Azt hiszem, ha kár a gazdának, panaszol a gyár is, mert ha a gazda a répa behozatallal áldozatot hoz nagyobb hasznot remélve, áldozatot hoz a gyár is, a mikor hasznot remélve, ilyen termelés átvételébe belemegy. Kevés a mennyiség a gazdára, de gyenge még a minőség a gyárra nézve, tehát nem olyan arányos a helyzete egyik félnek

sem, de meg van a kilátása mind a kettőnek, hogy a jövő termelés mindent megtérít.

Ezeket elmondva ajánlom ez ügyet figyelmébe tisztelt kezdő gazdatársaimnak, hányják és vessék meg kölcsönösen, talán lálálnak benne valamit, a mi megszívlelendő.

Esztéka.

Telepítvényesek.

Irtá Ambrus József.

II.

A sokkal kedvezőbb anyagi viszonyok között létezett jobbágyok fölszabadtatásáért a magyar nemzet egy hosszú századon át forrongó izgatottságban vala; minden országgyűlésnek egyik legfőbb feladata és törekvése volt az urbéri jogok rendezése; minden országgyűlésen izgatott és heves viták folytak e tárgy körül, nemkülönben a vármegyei gyűléseken is állandó és általános vala a szóharc és küzdelem; számos országgyűlési cikkely, számos királyi rendelet intézkedett ez ügyben.

Intézkedtek alkotmányosan és alkotmányellenesen; már I. Ferdinánd javit a jobbágyok sorsán; Mária Terézia a nemesség akarata ellenére rendezi az urbért, miután az 1764-iki országgyűlés a kormány által indítványozott reformoknak ellenszegül; József császár önkényűleg eltörli az örökös jobbágyságot, amit azután az 1790-ki országgyűlésen törvénybe iktat.

A tek. karok és rendek táblájának szabadelvű többsége lelkes elszántsággal küzdött; a nemzet önzetlen, igaz bajnokai a nép, polgári szabadság és jogegyenlőség hősei: u. m. Kölcsey, Deák, Beöthy, Kláuzál, Bezeredy, Balogh, Palóczy, Nagy Pál és a lángelkű Wesselényi kitartó elszántsággal küzdöttek a magyar rabszolgaság eltörlésén, meglévén győződve, hogy szentebb ügyért nem harcolhattak, mintha a nép milliói személy- és tulajdajogának biztosítása mellett harcolnak.

A hosszú, a lelkes és kitartó küzdelmet fényesen befejezte az 1848. évi IX. és XII. t. cikk, az első örökre eltörölvén a robotot, illetve urbéri jogokat, másik pedig az ezekért járó kártalanítást valóságos státusadósságnak ismerte el, melyek biztosítására lekötötte az összes álladalmi javakat.

Míg az 1848. előtti országgyűlések s a nemzet jobbjai kitartó buzgalommal és bátor elszántsággal küzdöttek és pedig fényes eredménnyel, a jobbágyság eltörlésén, addig — csodálatos dolog — a telepítvényesek sorvasztó helyzetéről szó sem esett, pedig ezek amazoknál nyomasztóbb helyzetben voltak s vannak ma is, pedig ezek is csak polgárai a magyar hazának, s nem kevesebb érdemekkel dicsekedhetnek, mint amazok.

A jobbágyok inkább a feudáluraknak voltak szolgálói, mint polgárai a hazának, a nemeseknek szolgáltak első sorban s nem ritkán ezek által a haza elleni szolgálatra is használtattak: míg a telepítvényesek inkább szolgáltak a hazának és szolgáltak is Őseik itt küzdöttek a törökök elleni hosszú harczban; végig szenvedték apáink, ső maguk is az 1848—49-ki szabadságharczot; Magenta, Solferinó s az egész olaszországi hadjárat számtalan telepítvényesek vérébe és életébe került; Königrätz mezejét a telepítvényesek vére is pirostitotta és Bosznia megszállása sem esett meg a telepítvényesek támogatása nélkül s a mai mindkét rendű hadsereg tekintélyes részét szolgáltatják a telepítvényesek gyermekei; ők is őrzik és védik a királyi trónt s a király szent személyét, ők is őrzik és védik a hazát, az alkotmányt, a kormányt s az országgyűlést; ők sem adó, sem köztelherviselés alól fölmentve nincsenek, az ország fenntartásához nagy vér és pénzáldozattal járulnak, ők kavicsozzák az ország utait s mégis kénytelenek azt mondani, hogy nekik nincs hazájuk, nincs biztos otthonuk. Ők hazátlanok a hazában!

Az az országos érdek, mely a jobbágság eltörlését követelte, követeli a telepítvényesek szomorú ügyének alapos rendezését is; az az igazság, mely a robot eltörlését parancsolta, parancsolja a telepítvényesek tarthatatlan helyzetének javítását is. Egyenlő érdeknek és országos érdekeknek az igazság, a törvény egyenlően kell, hogy fizessen!

Az a haza, mely a telepítvényestől vér és sulyos pénzáldozatokat követel, kell, hogy neki is adjon hazát, a haza szent földjéből egy darabot, hogy terhes honpolgári kötelezettségeinek megfelelhessen, hová gondteli fejét lehajthassa, hogy ő is megélhessen, hogy ne jött-ment vándorló s a földesur kegyelméből éldegélő szolga, de a szabad hazának szabad polgára lehessen ő is. Valamint a jobbágság ellenkezett a haza érdekeivel, az igazsággal, a jogegyenlőséggel, azonképen ellenkezik a telepítvényesek létezése is, mely semmi módon nem állhat meg továbbra egy rendezett szabadelvű államban, mely futó honpolgárokat nem tűrhet meg keretében azért nagyon bölcsen mondta Széll miniszterelnök, hogy a kérdéshez hozzá kell nyulni.

De hogyan? Ez a kérdések kérdése. Az országgyűlés nagylelkűsége és bölcsesége bizonyára meg fogja találni a helyes megoldási módozatot. Jelen fejtegetésünknek nem célja az országgyűlésnek tanácsokat adni, mindazonáltal merjük állítani, hogy ez úgy csakis az 1848-ki IX. és XII. t.-cz. mintája szerint lesz alaposan és üdvösen megoldható, t. i. úgy,

ha a törvényhozás a földesurak és telepítvényes községek közti szerződéseket örökre megszünteti, a telepítvényes községeket kötelezi az általuk birt bérföldeket megvenni s ezen megvételhez az állam szolgáltatja a biztosítékot, illetve a vételért kifizeti s a telepítvényesek által 50, 60, 100 év alatt kamat nélkül az államnak visszatérítetik.

Az 1873. XXII. t.-cz. akarta a telepítvényesek ügyét rendezni, de meddő maradt, mert nem találta el a célra vezető módot s a telepítvényesek szomorú sorsán nagyon keveset segített s maradt minden a mint volt annakelőtte. De az 1894. évi V. t.-cz. sem vált be, mint ezt évenként a szakminiszter elpanaszolja jelentésében s mint ezt szemünkkel látjuk.

Nem elég csak jogot adni az örökbirtok szerzéshez, oda még egy nagyon fontos tényező is szükséges, t. i. a pénz, még pedig sok. Hogyan válthasson csak 10-15 hold földet is az a telepítvényes, ki egész életét más birtokán tengette, kinek egy talpalatnyi tulajdonföldje nincs, ki csupa nyomor és szegénységgel küzdött teljes életében. Avagy uzorásra, bankra szoruljon? De hol van ilyen embernek hitele? És ezek segélyével jövő sorsa a mostaninál is rosszabb lenne. A ki tehát a telepítvényesek ügyéhez akar nyulni, annak nem szabad rettegnie a fentebb vázolt látszólagos áldozattól sem. Látszólagosnak nevezzük azért, mert ez idővel az államnak hiánytalanul visszatérítetik. A ki a célt akarja, az eszközöket is akarnia kell!

Az 1848. XII. t.-cz. az urbéri tartozásokat szátuzadosságnak ösmervén el, rendelte, hogy az illető birtokosoknak státuskötvények adásának ki s ezen kötvények kifizetésére a kincstári fekvő javak köttessenek le s ha ez nem elegendő, kölcsön veendő fel, vagy e státusbirtokok részben adassanak el. (5. §.) Ez kétségen kívül szép és nagy áldozat vala!

A telepítvényesek nem kívánják ily nagy áldozatot, nem kívánják ily nagy tehernek elfogadását; a terhet viselik ők és unokáik, az állam csak a módot adja meg, hogy az örök megváltás törvényileg biztosítottassék. Bizton merjük reményelni, hogy Széll Kálmán jó akaratára és az országgyűlés nagylelkűsége még áldozatoktól sem riadna vissza, mert:

Nem hisszük, hogy az ország felvirágzására, gazdasági erejének kifejlesztésére közönséges dolog lenne, hogy egész községek a földesuri akarattól függenek.

Nem hisszük, hogy az országban a törvényhozás, a képviselőtestület megalakulására az is közönbös lenne: miszerint egy földesur, kinek számos szerződéses községe van, a tőle mindenkor függésben álló szerződéses lakóinál nyomást gyakorolhasson a képviselőválasztásoknál. Igazán szánandó ember a telepítvényes, neki nincs alkotmányos elve, nincs alkotmányos meggyőződése, az ő elvével és meggyőződéssel a földesur rendelkezik, ő meggyőződése és akarata ellenére pandurok által tereltetik a szavazó urnához. Ilyen helyen, ilyen népnél a tiszta és szent meggyőződés nagyon alá van rendelve az anyagi önérdemeknek, nem pedig a haza egyetemes javának.

Nem hisszük, hogy a magyar birodalom képviselőtestülete, vagy a magas kormány előtt közönbös lenne: miszerint a földesur által a község lakói akkor üzessenek el, mikor annak tetszik s így a már létező községek megszűnjének lenni; már pedig ez bekövetkezik, miután példa van rá, hogy ilyen községek tartozásait leróni nem tudván, föllettek oszlatva s a lakosok elszéledtek a nagy hazában.

Kísérletek a sertésvész ellenes szerrummal.

I.

Több gazdasági lap közelebbi számaiban a gazdákra nézve azt a szomorú hírt olvastam, hogy éppen a gazdák közül is kevesen biznak a serummal való oltás hasznosságában. A gazdasági lapokban kérdés is intéztetett a gazdákhöz, hogy válaszoljanak a serummal való beoltás kísérletének hatásáról és eredményéről. A mennyire a különféle gazdasági lapokat eléggé figyelemmel olvasom, a serum kellő sikeréről még megközelítő határozott választ nem olvastam, sőt az „Erdélyi Gazda” egyik utóbbi számában egy olyan nyilatkozatot olvastam, mely a serummal való védekezést nem tartja továbbra is szükségesnek, mert szerinte a kellő eredmény eddig is elmaradt és a sertés tenyésztését jövőre csak kisebb mennyiségben ajánlja.

A fennebbiekből azon meggyőződésre jutottam, hogy a gazdák a különböző kísérletezési módozatok alkalmazását a serummal nem igen próbálták meg, mert már régen figyelemmel kísérem a lapokat, hogy erre nézve nem jelenik-e meg valami közlés, vagy a gazdaktól, vagy az állategészségügyi osztályból, mert ott az adatok gyűjteményéből egész tárháznak kell lenni. Tudnivaló, hogy az állategészségügyi osztályban az adatokat a vidéken levő állami és megyei állatorvosok útján viszik be azon lajstromos jelentésekből, a melyek megrendelés szerint a beoltáskor és a beoltás után 30 napra újra, általuk kitöltve beküldetnek, úgy a beoltott, mint a controlor sertésekről. De fennebbi jelentések többnyire megbizhatatlanok,¹ a mennyiben az orvosoknak alig van mindig alkalmuk a dolog valódi tényállásáról személyesen meggyőződni. Azt hiszem, hogy az állategészségügyi osztály ez okból nem kockáztatja ezen adatokat az érdekelt gazdákkal közölni. Csak azt nem tudom magamnak megmagyarázni, hogy a legutóbbi időben is még mindig megrendelik az állatorvosoknak, hogy az oltás alkalmával egy bizonyos számú controlor sertést hagyjanak fenn. Az állategészségügyi osztálynak ezen még most is fenntartott rendelkezéséből is elég világosan kitűnik, hogy az állatorvosok által beküldött jelentések nagy részt nemcsak megbizhatatlanok, de egy valóságos használhatatlanok.

¹ Ugy tudjuk, hogy csak kivételesen ott megbizhatatlanok, ha hol a gazdák nem tartják kötelességüknek az ügyet komolyan venni és a tényeket a maguk valóságában az állatorvossal közölni. Különben az állatorvosok tudatával bírnak annak, hogy mily nagy fontossága ez az ügy és derekasan hozzálátnak és láttak eddig is feladatuk teljesítéséhez és az ügy tisztázásához, mindannak daczára, hogy némely helyen félrevezetésüket egész sportszerűen üzik. Átlátanak ezek az urak a szitán akár milyen sűrűn.

Szerk.

lan chaost képeznek a serum sikerére nézve² mert különben már régen meggyőződhetek volna arról, hogy controlor sertéseket ok nélkül hagynak fenn, mert azok, ha a sertésvész mérgezőbb jellegével lép fel, kevés kivétellel mind elpusztulnak.³

Különben ezen sem lehet megütközni, mert ismerem nagy tenyésztőket, a kik a serumban nem biznak, s tudok több esetet, a hova a serumot akkor rendelték meg a mikor már az egész nyáj nagyobb részt meg volt fertőzve és megtörtént, hogy ilyen alkalommal a controlor sertések vagy malaczkoból, több maradt meg aránylag, mint a beoltottakból. Ennek a magyarázata világos⁴ és abból áll, hogy a vész nem is lehetett ép oly mérgező hatású, de különben is vannak oly ellentálló képességgel bíró egyedek, melyek daczolnak a vésszel s még a véletlen is hozzájárulhatott ahhoz, hogy éppen ezek választattak ki controlornak.⁵

Ezenkívül is hallottam állami állatorvosoktól, hogy a beoltás alkalmával a malacznáj nemcsak nagyban fertőzve volt, de akkor már nagyon sok el is hullott, controlor malaczkokat pedig az egészségesekből és így az ellentállókból kellett kiválasztani, a melyek talán észrevétlenül át is estek már a vésszel.⁶

Más nyájokban már többhelyt megtörtént, hogy különösen a kanások nem oltották be malaczaikat s ezek mind elpusztultak. De én a ki már annyi kísérletezést tettem a serum beoltásával, mint nem sok gazda, magam sem csodálkozom azon, hogy a gazdák a serumban nem biznak egészen, mert többféle kísérletezés nélkül nem jöhettek reá a serum használatának általam megjelölendő módjára, mely annyira mérsékli az elhullást, hogy az alig számbavehető, különösen a 6 hónaposoktól kezdve a magasabb koruakig.

Pedig erre nézve a serumot megrendelő gazdák, az állategészségügyi osztályból elég figyelmeztető utasítást kaptak, hogy ha az első beoltás után a betegek szaporodás és az elhullás nem szűnnek meg, újból rendelkeznek serumot a második beoltásra.

De ha ezen második beoltás által sem jutottak volna a gazdák kellő eredményhez, (s mit ugyan kevés gazda tett meg) annak oka abban rejlik, hogy régebben azt hirdették a lapok is, hogy akkor kell oltani először, a mikor a sertésvész kiüt. Csakhogy a tapasztalatlan gazdák azt többnyire későn veszik észre, midőn a vész a sertések nemesebb részeit, tüdőt stb. nagyon megtámadta, s ilyenkor az elkésve rendelt serummal való beoltás azokra nézve már eredménytelenné vált s ezen esetekben a másodszori beoltás sem használ már sokat.

Később már azt hirdették, hogy akkor kell az oltáshoz folyamodni, ha a szomszédságban a sertésvész kiütött. Ez a leghelyesebb álláspont! Hanem nincs későn akkor sem, ha a gazda észreveszi, hogy már nyájában lappang a vész, csakhogy tapasztalatom szerint

² Mi úgy tudjuk, hogy nincsen ott semmi zavar a jelentések miatt, mert a szakértők a meggyőzési rovatban megmondják a való tény, melynek megítélésére ők a hivatottak. bár mint váriáljanak is a gazdák által be mondott fals adatok és az egyes esetek végeredményei

³ Igen hiteles adatok, még pedig nagyszámban az állami birtokokon folytonos szakértői megfigyelés mellett gyűjtött adatok is szólnak ez ellen. Leginkább ellene szólnak pedig az egyes járványok lefolyásáról a szakértők által szerkesztett végjelentések, melyekben halom számra vannak az ellenkező adatok felsorolva. Sok olyan körülmény befolyásolja az egyes járványok végkimenetelét és járványtelepeken a fertőzés mérvét, a mit a laikus szem nem vehet észre vagy ha észre vesz is, nem mérlegelhet, nem magyarázhat helyesen.

⁴ Dehogyan világos!

⁵ Mi hirtelenben is tudnánk vagy tisztán sokkal helyt állóbb magyarázatot adni az ilyen eseteknek. De előttünk még azok sem igen világosak.

⁶ Az ellenállás (immunitás) olyan belső tulajdonsága az egyedeknek, hogy annak jelenlétét vagy hiányát sem a fejlődés, sem a tápláltság fokából megítélni nem lehet, a mit az is mutat, hogy sok esetben éppen a legjava pusztul el az állományok.

Szerk.

ekkor nemcsak egy, hanem két adagot kell egyszerre egy sertés részére rendelni és az első után 2—3—5 napra a kéznél levő serummal a második beoltást eszközölni.

Ezek után először is azon gazda társaimtól szeretnék felvilágosítást kapni, kik ezen másodszori oltást megkísérlették, arra nézve, hogy elérték-e vele azon sikeres eredményt, mint én? a 7—8 hónapos malacoknál, egy birtokos társam pedig már nemcsak a 8—10 hónaposoknál, hanem midőn ezek már elválasztva voltak, észrevevén idejében a vész lappangását ezeknél a kétszer egymásutáni védőtással kielégítő eredményt ért el.⁷ Ugyanis a körül-belől 70 darabból álló kis malacokat 1897. december 27-én (mivel a szomszédságban a vész kiütött) egészséges korukba beoltotta, de már 1898. márcziusban ezek között kiütött a vész és így ezeket márczius 20-án beoltotta, márczius 15-én másodszor és ha jól emlékszem az összes elhullás ezek között 9 vagy 11 drb volt. Most legközelebről pedig februárban ugyanezek között 10 hónapos korukban újra kiütvén a vész, tanácsomra kétszer oltotta be és így a 60 drbból az első beoltás előtt elhullott 2 drb, az első beoltás után 1 drb, 6 napra a második beoltás után bár nagy beteg volt közülök 8—10 napig vagy 24 drb, 5 drb, hiányul mind felgyógyult és a többi része alig volt 24—36 óráig észrevehetően beteg.

Én az ugynevezett báznai-nyugati fajta sertést tartom, fentemlitett birtokostársam pedig a Sulkofsky-féle mangaliczát, tehát két fajta sertésen próbáltuk a kétszer egymásutáni védojtást.

Monostori azt mondja, hogy bár minden fajta megkapja a vést, még a vaddisznó is, de kifejezi azon véleményét, hogy ha hegyi sertésekkel kereszteznők sertéseinket, azok ezen vérfrissítés által sokkal ellentállóbakká válnának.

Én Monostori ajánlata következtében mi, ha jól emlékszem az „Erdélyi Gazda“-ba volt közölve, beszereztem egy néhány példányt a báznai fajtaival keresztezett különböző 3—6 hónapos koru hegyi sertést, ezek össze voltak vegyítve az én fajtáimmal ugyan olyan különböző életkorokkal, ez utóbbiak már egyszer be voltak oltva egészséges korukban.

A múlt ősön ezek között is kiütvén a vész, a szérumot azonnal megrendeltem és a maga idejében beoltottam, de csak egyszer, bár okulva kárainon, két adag szérumot rendeltem, hogy kétszer egymásután oltassak, de ugyanakkor egy más birtokomon egy 40 drbból álló falkában, hol kisebb, nagyobb süldő között néhány malacozó kocza is volt, ezek között kiütvén a vész, az előbbieknél szánt második adag szérumot, azokra használtam fel.

Ezen utóbbiak egyszer sem voltak beoltva, néhány *beszerzett mangaliczán kívül*; az elhullás, mint két helyt akkor volt a legnagyobb.

A báznaival keresztezett hegyi sertésekből valamivel kevesebb hullott el, a mi Monostori állítását igazolja valamennyire.

De az a nevezetes, hogy a 40 drbból álló falkában a beszerzett mangalicza süldők, éppen azon birtokostársamtól lettek beszerezve kiről említettem, hogy a kétszeri oltás által milyen sikeres eredményt ért el, holott nálam az egyszerű oltással a tőle beszerzett süldők nagyjából elhullottak, nála pedig 5 drb. hiánnyal a kétszeri oltással mind megmaradtak.

Gerendy István.

⁷ A kétszeri, illetve többszöri szerumozásnak előnyét már igen sok esetben megállapították az állatorvosok, még pedig mindjárt a serumozás kezdetén Dr. Preisz és Dr. Hutya tanárok szintén hangsúlyozták ezt, míg boldogult Makoldy felügyelő egyenesen ennek rendszeres alkalmazását ajánlotta pár év előtt és hogy még sem lett állandóan alkalmazva, annak egyedüli oka az, hogy a savó előállítására és ingyenes kiszolgáltatására az egész ország területére igen nagy összegbe került volna, sokkal többbe, mint a mennyit a ministerium kísérletekre adhatna. Azért a kétszeri oltás csak szűkebb körben ott, a hol a megfigyelés állatorvosra volt bízható, eszközöltetett.

Szerk.

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Vérző sebeknél a vérfolyást pókháló szövettel csillapítani régi, de rossz szokás, mert könnyen fertőzést okozhatni vele s veszélyes sebeket okozhat, vagy vérmérgezést is idézhet elő. Egy kevés *vaschlorid-vatta* gyorsan és biztosan megállítja a vérzést. Épen ezért *vaschlorid-vatta* és *kárbolviz* minden háztartásban készletben kellene legyen.

A bőrpörkölésénél, gyengébb égési sebeknél jó szer a kétszer szén-savas nátrium. Jó vastag rétegben kell a megpörkölt helyre hinteni s vattát téve rá szorosán leköjtjük. Jó szer kisebb égési sebekre a tiszta csontenyv-oldata is. (Ref.)

A tintafoltok lenyálásáról a gyermekeket el kell szoktatni, mert nem csak hanyagság jele, hanem a most forgalomban levő ásványi tintákkal, melyekben sok ásványi mérge van, igen veszélyes mérgezéseket okozhat.

Nagyon elmohásodott gyepeket 5—10 perczentes *vasgálicz* (vasvitriol) oldattal kell jól megöntözni. A fű jól eltűri ezt a kezelést, a moha pedig elpusztul s kigereblyélhető. Ajánlják a mohapusztításra a kőszénhamut is. Ez szintén *vasoxydot*, *kovahomokot* s *meszet* tartalmaz.

Kerti útakról a *burjánt* úgy lehet jól elpusztítani, ha az útakat marhasóval erősen behintik. A só *Chlörtartalma* pusztítja el a burjánt. Hasonló eredményt lehet elérni a gázvizzel. Sajnos, hogy még nincsen minden városban gázgyár.

Olajfősték foltokat ruhából eltávolíthatunk szalmiákszesz és *terpentinolaj* egyenlő arányban való keverékével. Hogy az olaj gyorsabban kimosuljon, egy kevés eczetáthert oldhatunk még a keverékhez. Ily módon régi, megszáradt füstök-foltokat is el lehet távolítani.

A trágyalé-trágyát igen jól eltűrik a káposztafélék, zeller, hagymák, ugorkák, retek, míg a hüvelyes vetemények, borsó, bab nagyon hálátlanok, mert főként szárban nőnek s kevés termést hoznak. Mész, vagy fahamu trágya annál jobb hatású az utóbbiakra.

Az őszi zabbal tett kísérletek a bredstedti kísérleti állomáson oly jól ütöttek ki, hogy most a kísérleteket egész közép-németországra kiterjesztik.

A tyúk kaparó természete nemcsak a fajtától, hanem a tartástól és táplálástól is függ. Pl. egy jó kaparó fajta kotló a nehékesebb brahma vagy Kochinfajok csirkéit anynyira megszoktathatja a kapargálásra, hogy felnőtt korukban is gyakorolják. A húsos fajták, melyek nyugodt természetükkel tűnnek ki, tudvalevőleg nem igen kaparnak, de keveset is tojnak. A tojó képesség a kapargáló természettel karöltve jár. Ha a kaparó természet hiányzik a tojás a különben jó tojónál is hamar csökken. Mert a mozgás hiánya miatt a tyúk, illetve a petefészkek elhízása áll be. Az igen dús táplálás tehát még nem mindig oka a tyúkok elhízásának.

A gabona egy nagy ellenségéről a *Septoria graminum*ról a következőket közölte Mr. Mangin. A *Septoria* a gabona szalmáját roncsolja szét. Még egy fajta a *Septoria tritici* ismeretes. Száraz színtelen foltokat alkot, melyek alatt a hámsejtek alatt kis dudor keletkezik. Ezen megvastagadásokban kis mélyedés van, melyben a hosszú, vékony spórák képződnek. Mangin kísérletei szerint a megtámadott gabonát gyorsan elpusztítja, főleg nedves tavaszi időjárás mellett. Mindig föllépnek a jellemző barna foltok és dudorodások. Esős időben a spórák szétmennek s igen nagy területeket képesek inficiálni. A száraz, hideg tél nagy ellensége, mert a szárazságot nem bírják ki a spórák. Ellenszerük eddigelő a mész és kénoldatokat használták vetéskor. A kifejlesztett penész ellen eddig semmi ellenszert nem ismernek.

A fiatal kacsáknak naponta háromszor kell friss vizet adni, ha különben nincs alkal-

muk; vízhez jutni. A vizek fenekét durva homokkal kell ujnyi vastagon behinteni, mert a kis rézcék emésztéséhez szükséges járulékok. Továbbá minden nap zöld eseséget is kell nekik nyújtani, ha tanyájukon nincs zöldség. Frissen vágott lóherét, sárgarépát stb. adunk neki.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „*Magyar Gazdák Lapja*“ (Április hó 29.) »*A talajoltás és az Alinit*« cz. alatt következőket írja: Utóbbi időben a külföldi szaksajtóban nagy dicséretben részesítik az „Alinit“ nevű oltószert, melylyel szemben, mindaddig, míg használhatósága kétségtelenül bebizonyítva nincs, leghelyesebb tartózkodó állaspontra helyezkedni.

A talajoltás elméletét Helriegel német tudós 1886. évi kísérletei vetették felszínre, a ki bebizonyította, hogy különösen a hüvelyesek képesek bizonyos mikroorganizmusok segítségével a levegő nitrogénjét felvenni, midőn is a *bacillus ridicicola* nevű microbák a növény szénhidrátjait fogyasztják, a növény pedig nitrogént vesz át. Megismerjük a bacillusok jelenlétét a gyökérszöveten mutatkozó apró gumókból. A talajoltás feladatát tehát az képezi, hogy e bacillusokat bele vigyük a talajba s a gyökérszövetet számukra megközelíthetővé tegyük.

A talajoltás terén végzett kísérletekből kitűnt, hogy legtöbb eredményt lehet tapasztalni akkor, ha a hüvelyesekkel bevetendő talajt összevegyítették oly földdel, mely az előző években jó sikerrel termelte e növényeket.

Érdekes, hogy mentől inkább adunk alkalmat a gyökérgumó képzésre, annál tökéletesebb a nitrogén áthasonítása, de feltűnő haszon nélkül történik az oltás ott, a hol már előzőleg a talajban kellő mennyiségű bacillus jelenlétét konstataáltak. Ebből önként következik, hogy a levegő nitrogénje, mely az oltás folytán hozzáférhetővé tétetett, csak bizonyos fokig assimilálható.

A bacillus átültetésére ez idő szerint leghelyesebb, ha az inficiált földet keverjük a mikrobáktól mentes talajba, még pedig a 8—10 cm-es mélységből vett rétegből. Kevés sikerrel bíztatnak azok a szerek, melyeket a bacillus kulturákból állítottak össze. Ilyen a *nitragin* s a most reklámozott *alinit*, melyek nagyon kevés, vagy épen semmi hasznot sem látszanak nyújtani. Ezeknél jobban kifizeti magát a jó, inficiált föld használata, mely még kevesebbe is kerül.

„*Gazdasági Lapok*.“ (Április hó 30.) A cukorgyárak kartellje nem vonta maga után azt az eredményt, melyet a termelők kárára ugyan, de a sikerre való alapos kilátással elérni vélték. Legjobban kitűnik ez a „G. L.“-ból, melyben a következő érdekes információt találjuk:

A cukorgyárak és termelők között létező viszonyra nézve érdekes híreket vettünk az ország 3 részéből is. Ugyanis a cukorgyárak újabb időben azt forszírozzák, hogy a répaátvitel ne az állomásokon, hanem a gyárban történjék. Baranyamegyében a termelők egy nagy csoportja azzal válaszolt a kaposvári cukorgyár ez irányú követeléseire, hogy beszüntette a répa-termelést. A terület, melyet képviselnek, több ezer holdat tesz ki. Ugyanugy jártak el a termelők Csanádmegyében, a mezőhegyesi cukorgyárral szemben. De a míg ezek csak passiv ellenállást fejtenek ki, sokkal messzebb ment a *brassóvidéki* gazdák csoportja, amely agresszív lépett fel a botfalusi gyár ellen és pedig fényes sikerrel. Ugyanis Brassó-Földvár vidékén a szász gazdák 14 répa-termelő szövetséget létesítettek és ezeket egy szövetségbe egyesítették. Ez a szövetség 4700 cat. hold répa-termelő területet képvisel. A szövetségnek a botfalusi gyár csak 86 krt. akart engedélyezni és követelte, hogy a gyártelepen történjen az átadás. A

répatermelők szövetezete erre kimondotta a gyár boycottját. Nemcsak megtagadta e 4700 cat. hold termelési területnek répával bevetését, hanem még egy termelőnek, ki 600 cat. holdon termel és a szövetségbe nem volt beírva, termését 2 krral magasabb áron lefoglalták, sőt le is előlegezték s így 5300 cat. holdat tesz most ki a strike terület. Mi volt az eredmény? Az, hogy a botfalusi gyár beadta derekát és 95 krra tette meg a kötést a termelők szövetségével, de lemondott arról is, hogy a répát a gyárban vegye át. A brassó-földvári szászok megmutatták, hogy a divatos kartell kétélű fegyver s a termelők kizsákmányolására alakított ilyenféle modern szövetezéseket saját eszközeikkel le lehet győzni.

»A sertésvész serum« czimen Nagy Dezső tollából találunk egy igen érdekes tanulmányt a „G. L.“-ban, mely cikk aktualitásánál fogva azt hisszük, nem fogja eltéveszteni hatását ama körökben, melyek hivatva vannak a serum kérdése körül felmerült zavart, a gazdaközönség érdekében eloszlatni.

Dr. Karlinsky Justin találmányát ismerető cikkében elismeréssel szól N. D. e német tudósról, a ki nem új ember a baktériologia és az állatgyógyászat terén. Mint a hirneves Koch tanítványa különös ambícióval törekedett a sertésvész serumának kérdésében felmerült tévedéseket eloszlatni, a mi — állítólag sikerült is neki. A német tudós, kinek Boszniában és Hercegovinában jutott tér tudományának kultiválására, ama nézetet erősíti meg, hogy a sertésvészt nem gyógyszerrel, hanem csak védő-serummal lehet legyőzni. Karlinsky eljárását annyira tökéletesítette, hogy a mult év folyamán olyan serumot állított elő, melynek használata teljes sikerre vezetett s Bosznia és Hercegovinában állami szakfelügyelet alatt 40,000 drb. sertésen végzett kísérletek ezt fényesen igazolták is.

A bosnyák-hercegovinai országos kormány mult évi 89,436. és ez idén márcziusban kelt 31,333. sz. rendeletével a Karlinsky-féle védősavóval a védőoltást egész Bosznia és Hercegovina területére nézve kötelezővé tette. — E rendeletnek hódolt már a horvát-szlavon-dalmát országos kormány is akkor, amikor mult évben kiadott 72,571. számú rendeletével a Karlinsky serumával kísérletek foganatosítását ajánlotta.

Magára a serumra vonatkozólag meg kell jegyezni, hogy használatánál bármely oltás után előjöhethet fertőzés ki van zárva, mert az oltó anyag nem tartalmazza a kórt nemző csírákat. — Az első oltás az állatoknak 4 havi ellenálló képességet nyújt, a második oltás 5-6 óra mentesíti a fertőzés veszélye ellen. Ez pedig nagy eredmény, melyhez nem tudunk mást hozzá tenni, mint hogy legmelegebben kívánjuk a serum teljes sikerét és elterjedését.

Intézkedés történt már arra nézve is, hogy a magyar gazdaközönség számára megközelíthető legyen a serum. Najer László eszéki vidéki nagybirtokos áldozatkészségéből egy a modern kívánalmaknak megfelelő, fényesen berendezett intézetben a serum előállítása munkába van véve s már 1456 drb. vészmentes sertésen állami és hatósági felügyelet alatt a kísérletek meg is indultak és pedig fényes sikerrel, mert a sertések közül egy sem hullott el a mesterséges fertőzés daczára sem.

Maga a serum mesterségesen immunizált szarvasmarhák vérsavójából készül. Az oltás, a sertés hátsó czombjának felületén, a bőr alá történik s az 5-6 hónapos malaczkok 5 köbcmtr., 6-12 hónaposok 10 köbcmtr.-nyi anyaggal kezeltenek. Szopós malaczkok, valamint beteg és még le nem fiadzott sertések az oltásból kizárandók.

Egyetlen kifogásolható e serumban, annak drágasága. Az első oltáshoz szükséges 5 kmtr. serum 10 krra, a második oltásra szükséges mennyiség 50 krra, vagyis minden sertés 60 krra kerül s így átlag postai díjjal

együtt 65-70 krra tehető minden sertésnél a kiadás.

Az ügy érdekében szükséges volna az előállítás költségeit leszállítani, hogy a kérdés anyagi oldala is kedvező befejezést nyerjen, a mit talán el lehetne érni azzal, ha nem a drága szarvasmarha vérsavóját, hanem valamely olcsóbb állatét alkalmaznák. Ilyen irányu kísérletek is hálás feladatul szolgálhatnának azoknak, a kik — mint reményünk van — a gazdaközönség égető szükségletének tettek eleget e serum feltalálásával és annak terjesztésével.

A „Köztelek“ (Április hó 29.) »Tapasztalatok a simitatlan dohány kezeléséről és erjedéséről« czimű cikkében következőket írja. Két nagyobb uradalom mintegy 50-50 q. dohányt nem simitva, hanem lapított, illetve egymásra rakott levelekből alkotott csomókban szállított.

Az erjedés alatt e simitatlan dohány-csomók ellentállási képessége a romlással szemben nagyobbak mondható ugyan, mint a simitott csomóké, még is a novemberi és deczemberi ködös időben csomagolt nedvtelt leveleken, a kipárolgás elzárása miatt, kiütött a nedvfolt (szódafolt). Az eredmény tehát még sem volt annyi, mint a mennyit várni lehetett volna, habár tagadhatatlan, hogy különösen a tiszta levelek igen jól érnek és jó ízűek. Igaz, hogy a simitás által sok oly anyagot távolítunk el, melyek a dohány jó minőségére befolyással bírnak, még is kétséges, hogy a simitatlan dohány jósága annak köszönhető-e, hogy ez anyagok eltávolítása mellőzve lett.

A simitott dohánynak jó nedvesnek kell lenni, mert e nélkül simitani nem lehet, míg a simitatlannak ép ellenkezőleg, igen kevés nedvességre van szüksége. Szükséges volna tehát oly csomózási módot alkalmazni, melynél a nedvesség párolgásának útja elzárva nincsen, a mely célra legmegfelelőbb volna a levelek oly csomózása, mint a hogy a zsinóron csüngöttek; egymásra lapítva pedig csak akkor, ha jó szárazak a levelek.

A „Debreczeni Gazdasági Lapok“ (Május hó 1.) a hesseni légy ellen következő óvrendszabályokat ajánlja: 1. Minthogy a légy második, nyári nemzedéke szeptemberben petéit szokta lerakni, tanácsos az őszi vetést minél továbbra halasztani, hogy mire a vetés kikel, a legyeknek már semmi nyoma se legyen. 2. A nagyobb mértékben megrongált vetéseket legcélszerűbb kora tavasszal alászántani, így a légy bájjai megsemmisülnek s a silány termés helyett hasznosabban jövedelmezethetjük földünket. 3. A nyári légy-nemzedék kiirtására ajánlható a tarló leégetése, vagy még jobb a tarló minél mélyebb beszántása. Igen természetes, hogy ilyen intézkedéseknek csak úgy lehet meg a kellő eredménye, ha nem csak egyes gazdák, hanem a megtámadott vidék valamennyi birtokosa alkalmazza.

A „Magyar Nemzetgazda“ (Április hó 30.) szükségzav referátát hoz az osztrák-magyar vám és kereskedelmi értekezlet Bécsben tartott üléséről, melynek plenuma elé került az indiai cukorvám kérdése is. Ez a teljesen merkantilis értekezlet olyan határozatot hozott, melyet egyáltalán nem tarthatunk kielégítőnek. A „M. N.“ szerint ugyanis arra a megállapodásra jutottak, hogy a cukorprémiumhoz a cukorgyárosoknak törvényadta joguk van s így arról törvényes rendelkezés híjján, csak ők maguk mondhatnának le. Az értekezlet különben egyhangulag az ellen a fölmerült terv ellen nyilatkozott, hogy az Indiába irányuló kivitelől vonják meg az eddigi prémiumot. — Tisztelt lapársunk valószínűleg az értekezlettel egyetemben rosszul volt informálva, mert tudomásunk szerint nem a prémium megvonásáról, hanem annak valamely más alakban való nyújtásáról volt szó, olyan kedvezményről tehát, mely kárpótolná a cukorgyárokat. A forma és nem a lényeg itt a fő. A cukorgyárak jogáról azonban már lehet vitatkozni, habár nagyon kétséges, hogy a termelők és gyárak érdeke nem dönti-e azok

felé a mérleget, a kik egy valószínűtlen kimenetelű vámháború elkerülését kívánják elérni akkor, midőn a prémiumok más alakban való nyújtásával ellensúlyozni akarják az indiai kormány által tervbe vett vám-emelést a prémiumokkal segélyezett cukorral szemben.

T. M.

Külföldi lapokból.

A világ buzatermelése. A mai nemzetközi mezőgazdasági mozgalmak alkalmából fontos feleletet adni e kérdésre: Vajjon van-e fölösleges gabona termelés a világon? A feleletet megadják a következő statisztikai adatok. (Itt azonban csak a nagyobb termelő országokat soroljuk föl részletesen.)

	1895.	1896.	1897.
	Ezer hektoliter		
Ausztria	14.645	13.775	14.500
Magyarország	55.245	50.750	34.800
Franciaország	122.670	124.700	89.900
Német birodalom	37.120	37.700	36.250
Italia	40.700	50.750	31.900
Románia	23.925	25.012	14.500
Oroszország	120.930	126.150	108.750
Egész Európában az itt fel nem sorolt államokat is beleszámítva volt a buzatermés	540.950	548.752	434.710
Észak-Amerikai Egyesült Államok	179.800	165.300	208.800
Argentina	16.675	11.600	18.850
India	92.510	73.080	69.600
Ausztrália	9.135	9.570	11.455

A föl nem soroltakkal együtt 908.670 870.797 818.670

Ha már most az átlag kiszámításában föl vesszük még az 1893. évet 904.7 millió hektoliterrel, 1894-et kihagyjuk 924.9 millió hektoliterrel s viszont a kivételesen rossz, 1897-et kihagyjuk, hogy mesterségesen igen alacsony számot ne kapjunk, akkor 1893-1896. négy éves periódusra 902 millió hektoliter évi átlag esik.

A „Pester Lloyd“-tól a legutóbbi időben kiadott: „Die Getreideproduction der Welt im Jahre 1898.“ cz. füzet szerint a világ évi búzaszükséglete 920-930 millió hektoliter. Tehát nem hogy fölösleg termelésről lehetne szólni, hanem határozottan az elégtelen termelés tényét kell ez adatokból konstatálnunk. A tultermelés híresztelése tehát csak a tények célzatos elferdítésén alapszik. A magyar földművelésügyi miniszteriumtól kiadott táblázatok szerint egész Európa búzaszükséglete 640-663 mill. hektoliter. Ezen az alapon tekintetbe véve a világ évenkénti aratás értesítéseit, könnyen kiszámítható az európai beviteli szükséglet, (Oesterr. Agrarier. 99. No 17.)

A száj és körömfájás elleni védő oltással tett kísérletek Berlinben jó eredményre vezettek. Fontos, hogy az új eljárás gyakorlatilag is jól alkalmazható. Jó eredményeket értek el egészséges állatok beoltásával, a járvány ellen immunissá tenni őket. Az eljárás lényegében áll, hogy a járványt kiállott állatokból vett oltóanyagot (szérum), melyet még szükség szerint kevernek, a beteg állat viszeribe fecskendik. Hosszas kísérletek után rájöttek, hogy ha a szérum hosszabb ideig keverve állott a lymphával, akkor a beoltás után betegségi tünetek nem jelentkeztek. Most azt kellett bizonyítani, hogy az ilyen állott keverékkel beoltott állatok csakugyan immunissak. A védő oltás után 3 hétre végzett próba-oltások még akkor sem okoztak beteges tüneteket ha 10-20 cc. szérumra $\frac{1}{50}$ cc. lymphat vettek, mely keverék a beoltás előtt 4 héttel készítettett.

A védő oltás most már szarvasmarhánál és disznóknál egyformán sikerül. Sikerült továbbá kimutatni, hogy a megszűnt s több hónapi állás miatt határtalanul lett lymphá ha egészséges állatokba fecskendik, immunissá teszi őket a legkisebb megbetegedés nélkül.

A hat hónapos lymphával beoltott állatok, a leghatékonyabb szérumból $\frac{1}{50}$ cc kaptak 3 hét múlva s mégis teljesen immusoknak találtattak. A védő oltás hatása az eddigi tapasztalatok szerint szarvasmarhánál 3 hónapig eltart. Azt az igen érdekes megfigyelést tették még, hogy a védő oltásokkal határozottan immunissá tett tehén immunis borjut ellett. Alapos kilátás van tehát arra, hogy többszöri védőoltás által immunis állatokat hozzanak létre. (Der Deutsche Landwirth 99. No. 1.)

A varjak ellen a vetést mily bajos óvni mindenki tudja. Franciaországban Borbotin megpróbálta a nagyon ajánlott kátránylevet. Tényleg a varjak nem bántották a vetést, de a kátrány habja és üledéke nyúlós, ragadós s nagyon alkalmatlan vele dolgozni. Ezért megpróbálta a disznótrágyából és phosphatból készített kompost forrázatával védeni meg a friss vetést. Deczember végén zabot vetett az említett forrázattal kezelve. A mint a vetést elvégezték, a varjak természetesen rögtön megszállották a szántóföldet, de úgy látszik nem volt inyökre a dolog, mert egy szemet sem szedtek föl. A termés igen szép volt. (Journal d'Agriculture pratique 99. No. 16.)

Oroszország komlótermelése A tavaly állítólag csak 130,000 pud (44,000 métermázsza) volt a komlótermés, melyből az orosz sörfőzők 80,000 pudot használtak föl. Exportra tehát csak 50 pud maradt. Tényleg azonban többet exportáltak, mert a belföldi csekélyebb minőségű komlóval az orosz sörfőzők csak „muzsik-sört“ gyártanak. Ezért legalább 30,000 pudot vittek be a legjobb minőségű osztrák és német komlóból. Az oroszok a német komló bevitelére ellen magasabb védvámval védik termelőiket, mint a mekkora Németországban és Ausztria-Magyarországban az orosz komlóra vetett vám. Tehát az orosz komló gyengébb minősége dacára is elárasztja a német piacokat, mint a németek csak kis mértékben találnak piacokat sokkal jobb minőségű komlójuk számára.

Az orosz állam mindent elkövet a komló termelés és export emelésére. A nagyobb termelési központokban, raktárakat, szárítókat épített s a szállítást stb. végző személyzetet tart államköltésen. Továbbá komlótenyésztési iskolákat, kísérleti s vizsgáló állomásokat, próba sörfőzőket stb. tart fenn, s ügynökei a világ minden részét bejárják, hogy az orosz komlónak piacot szerezzenek. Végül a kiviteli komló pudjára 3 rubel (mintegy 12 frt métermázsánként) kiviteli jutalmat ad az állam.

A be és kiviteli vám a következőleg viszonylik egymáshoz. Oroszország és a többi szerződéses viszonyban álló ország Ausztria-Magyarország felől 100 gkgént 7 frt beviteli vámot fizet. Míg az osztrák komló beviteli váma Oroszországba pudonként (16.38 kgr.) 10 rubelt tesz ki. Tehát átszámítva Oroszországból Ausztriába a vám 8 frt 40 kr, evvel szemben Ausztriából Oroszországba a vám 120 frt. Kilátás van tehát arra, hogy a közel jövőben az orosz komló elfogja özönlenni az európai piacokat. (Der Deutsche Landwirth 99. No. 1.)

S.

Könyvismertetés.

Gazdasági előadások. A torda-aranyosmezei gazdasági egyesület, a földmivelésügyi m. kir. ministerium segélyével kiadta azokat a gazdasági előadásokat, melyeket a falusi gazdák számára rendezett az elmúlt téli hónapok alatt. 187 oldalon számol be a gazdasági egyesület dicséretes tevékenységéről, melyet mi sem illusztrálhat jobban, mint azok a pusztaságok, melyek nemcsak a vidéki gazdasági egyesületek által felkarolt gazdasági előadások szükségességét bizonyítják, hanem egyszerűen azt is, hogy népünk maga is hiányát érzi az elméleti ismereteknek. A füzetben közölt adatok szerint 12 községben 10 előadó 12 tárgyból tartott 40 előadást 1415

hallgató előtt, kik között kiosztatott 8408 drb. füzet, melyek a felolvasott tárgyakat tartalmazták.

A gazdasági egyesület kiadványa közli a felolvasott dolgozatokat is, számszerint 12 tárgyról, melyeket *Pethő Miklós, Bíró Károly, Bölöni István, Harmath Domokos, Szász József, Egerházi Lajos, Pammer Jenő, Ercsényi Béla, Szemeriai Gyula, Scharl Vilmos* írtak és adták elő. Az előadások tárgyai következők voltak: „A termő földről;“ „A fertőző betegségek okai és azok elleni védekezés;“ „A méhek rajzásáról;“ „A tulajdonjog szerzéséről;“ „Kertgazdaság;“ „Hitelszövetkezetekről;“ „A szőlők fenntartásáról;“ „A kopár területek befásításáról;“ „A gazdasági állatok táplálásáról és gondozásáról;“ „A jog fogalmáról és a mezőgazdasági törvényekről;“ „Állatnevelésről;“ „Jelzalog kölcsönökről;“ stb.

Tagadhatatlanul nagy gondosságra és körültekintésre vall az előadások tárgyainak egyes vidékek speciális viszonyaihoz mért és azok szigorú szem előtt tartásával történt megválasztása, mégis talán megkoczkáztathatjuk azt a véleményt, hogy az előadók nem mindig tartották szem előtt azt a színvonalat, melyen fölül a mi népünk fogalom köre nem terjed. Lapunk legutóbbi számában róttuk meg az ugynevezett népieskedést, e felolvasásokban ennek épen ellenkező tünetét tapasztaljuk. Már pedig azt hisszük, hogy a gazdasági előadások csak akkor felelhetnek meg teljesen céljuknak, ha azok érthetően, a nép fogalom körének szemmel tartásával adatnak elő.

Mindjárt, az első betekintésre idegenszerűleg hatnak ránk a népek szánt, előkelő tonusban tartott gondolatok, ez pedig ép oly hiba, mint az ugynevezett népieskedés, mely a póriasságban s nem a gondolatok egyszerű tisztaságában keresi feladatát.

„A jog fogalmát tárgyi és alanyi értelemben szokták venni. A jog tárgyi értelemben a társadalmi szabadság szabályainak összege; alanyi értelemben pedig az ezen szabályoknak megfelelő szabadság.“ Ilyen s ehhez hasonló számtalan passus vonja magára a figyelmet, azt a benyomást kelvtvén, mintha az előadók az egyszerű paraszt előtt csillogtatni akarták volna tudományuk fringiját, nem pedig érthetővé tenni. Ez a legjelentékenyebb kifogásunk a füzetben bemutatott előadások ellen, melyet abban a reményben tettünk meg, hogy a felolvasók jövőben inkább szem előtt tartják a népieskedés és előkelőség között, a nép értelmi világához vezető utat.

A csinos füzetet *Pethő Miklós*, a torda-aranyosmezei gazdasági egyesület titkára rendezte sajtó alá.

Évkönyv. A keszthelyi m. kir. gazdasági tanintézet 43-ik számot viselő kiadványa, az 1887—98-ik évekről szóló egyesített évkönyv, dr. *Csanády Gusztáv* igazgató szerkesztésében most hagyta el a sajtót. Körülbelül másfél-száz oldalon számol be a tanintézet legutóbbi 2 évének történetéről; dr. *Csanády*, teljes és híű képét adva a történeteknek, egyszersmint hepillantást engedve az intézet egész szervezetébe.

A gazdag tartalommal szerkesztett füzet az intézet tantervét ismerteti, beszámol a hallgatóság viszonyairól, a fegyelem, előmenetel, kirándulások, segélyezésekről stb. Közli továbbá amaz ünnepélyek leírását, melyekkel a „Georgikon“ 100 éves fennállásának jubileumát megülték és az intézet új épületét felavatták.

Utolsó részében beszámol az intézeti gazdaság állapotáról s végül közli dr. *Lovassy Sándor* és dr. *Nyírcsoly Jenő* tanárok elismerésre méltó dolgozatait.

Az érdekesebb számadatokat következőkben ismertetjük:

Volt a tanintézetnek 1896-97-ik tanévben 97, az 1897-98-ik tanévben 92 hallgatója. A hallgatók 80% a szabályzatban előírt feltételek mellett vétetett fel, a többi 20%

részint kereskedelmi, földmives és polgári iskolai képzettséggel iratott be, részint a szabályzatban követelt előképzettségénél magasabb qualificációval. Kiosztatott a szegényebb sorsu hallgatók segélyezésére összesen 6283 frt. Az előmenetel tekintetében dicséretre méltó eredményt mutathat fel a tanintézet. 94 hallgató közül ismétlő 2 volt, a mi igen csekély % arányitva a középiskolák tömeges bukattási %-ához.

A kik közelebbről érdeklődnek gazdasági szakoktatásunk állapotai iránt, haszonnal forgathatják ezt az érdekes füzetet; mely hazánk egyik legjelentősebb intézetének képét tükrözi vissza. — A füzet a tanintézet kiadásában jelent meg.

T. M.

Utmutató a gazdasági tudósítók számára.

Ezen a czímen a földmivelésügyi ministerium füzetet adott ki, melynek célja tájékozást nyújtani az ország gazdasági tudósítói számára mindarról, a mit a gazdasági tudósítónak tudnia kell, hogy a gazdasági jelentések az egész országban egyöntetűen szerkesztve érkezzenek a központba. E célból a gazdasági tudósítói intézménynek részletes ismertetésén kívül a füzet magában foglalja mindazon tudósítások mintáit, a melyeket a földmivelésügyi ministeriumba meghatározott időközönként be kell küldeni.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Személyi hír.** A földmivelésügyi minister a nagyenyedi m. kir. vinczellér-iskola igazgatói, s a XXV. szőlészeti és borászati kerület (Alsó-Fehér, Hunyad, Szeben- és Fogarasvármegyék) felügyelői teendőinek ellátásával *Gálffy János* szőlészeti és borászati felügyelőt bizta meg. *Gálffy* eddigi működésében szakavatott, szorgalmas, munkás és lelkiismeretes szakembernek bizonyult, előléptetése és e fontos teendővel való megbízatása is annak tanujele, hogy képességeit illetékes helyen mérlegelni tudják. A fiatal új igazgatónak (és lapunk munkatársának) mi is őszintén gratulálunk.

Az enyedi tenyészállatkiállítás 4-én csütörtökön igen nagy érdeklődés és részvétel mellett tartott meg s tekintettel azon körülményre, hogy az alsó-fehérmegyei gazd. egyletnek régóta ez az első ilyenü kísérlete, a siker teljesnek mondható. A kiállítás összbonyomlásáról — időnk és terünkhöz képest — ezuttal csak annyit, hogy örömmel láttuk ez alkalommal is a mi hazai szarvasmarhánk fejlesztésének mind szélesebb körben észlelhető komoly jeleit. A rendezés sikereért különös elismerés illeti meg *Zeyk Dániel* főispán g. e. elnököt és *Székelyhid* Viktor g. e. titkárt. A kiállítás kritikai méltatására — számos fénykép felvétel bemutatásával egyetemben — közelebből visszatérünk.

— **Közleményeink** közül több igen érdekes és aktuális cikket — idő és tér szűke miatt — jövő számunkra kellett hagynunk.

— **A száj- és körömfájás ellen való védekezés** Németországban. A német földmivelésügyi minister elrendelte, hogy mindazon vasuti kocsik, melyek állatszállítmányokat tartalmaznak s oly feladó állomásról érkeznek, melyeknek 20 kilométernyi körzetében ragadós száj- és körömfájás betegség esetei fordultak elő, a rendeltetési állomáson haladéktalanul 5%-os karbololdattal desinfcziálандók. A desinfcziálás a karbolos oldattal való lemosás és bekenés által történik. Hasonlóképen fertőtleníteni kell a feladási állomásokon a rakodókat, a mérlegeket, sőt még azon területet is, melyen az állatok a feladás alkalmával állottak. Az állatorvosok kötelesek a vasuti állomásokat azonnal értesíteni, a mint a száj- és körömfájás betegség kiütését valahol észlelik.

— **A tojás fogyasztása** Angliában oly mérvű, hogy az otthon termelt mennyiség

felül még 1½ milliárdot visznek be részben az európai kontinensről, részben az angol gyarmatokból. Németország tojásbevitelével valamivel több 1½ milliárdnál, melyért 60 millió márkát fizet. Tojás kivitelben a főexportország az orosz birodalom, mely 1896-ban 1,475,000,000 drbot exportált.

— **Mennyi idős a szivar?** A szivarról Gonzalo Fernandez de Ovideo y Valdez spanyol történetirő tesz először említést „Nicaragua története” című művében, amely 1555-ben készült. „Az indianusok, ünnepi összejövetelük alkalmával — írja a nevezett historikus — szívesen elbódítják magukat chichával, vagyis kukoricából készült borral, ehhez azután egy csomó káposztalevelet vesznek, mintegy hat hüvelyk hosszút és ujjnyi vastagságú. Ezeket a leveleket összegöngyölitik, fonállal átkötik, aztán egyik végüket a szájukba dugják. A füstöt beszívják, egy darabig a szájukban tartják, majd ismét kifújják, vagy pedig az orrukon eresztik ki.”

— **Negyedik magy. kir. szabadalmazott osztályosorsjáték.** Az előtűnk fekvő tervezet szerint május hó 18-án és 19-én lesz az I. osztály huzása és figyelmeztetjük különösen olvasóinkat, hogy a nyerési esélyeket csak akkor lehet ezen sorsjátéknál teljesen kiaknázni, ha már az első osztálynál megkezdjük a játékot. Amint különböző helyről értesülünk, a sorsjegyek iránti kereslet épen oly élénk és nagy, mint az első játéknál volt és azért tanácsos, hogy minél előbb egy sorsjegy birtokába jussunk. Az I. osztály sorsjegyek árai 1/4 sorsjegy 6 frt, 1/2 sorsjegy 3 frt, 1/3 sorsjegy 1 frt 50, 1/8 sorsjegy 75 krajczár. Ha a különböző főfelárusítók felett szemlét tartunk, akkor az előtűnk ismerős Török A. és Tsa cégét, Budapest, Váci-körút 4/a. mint szolid bankházat, mely nagy szerencsével játszik, hívást ajánlhatjuk. Aki tehát Török A. és Társánál Váci-körút 4/a. alatt vásárolja sorsjegyét, az a legjobb kezében van.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

Az „E. G.” közvetítő osztályánál jelenleg előjegyezve van:

Kínálat:

1. Báznai nyugati faj tenyész-malacz nagyobb számban kapható. (G. I.)
2. Kis-küküllőmenti különböző csemege-, faj-, ó- és asztali borok, u. m. leánka, törökhegyi stb. Hogy hol? megmondja a kiadóhivatal. (G. I.)
3. 4—5 q. rigai lenmag 2-ik után termés, hl. súly 84 kiló; ára q.-ként M.-Nádasdon 11 frt.
4. 15 q. duppauai zab, h. sulya: 54 kiló; ára q.-ként 6 frt.

Kereslet:

1. Lencse, 300 kg. mintázott árajánlat mellett. (G.—i—d.)
2. Lencse 5 mm. elsőrendű minőségű vetőmag.

Közelebbi tudnivalók: a kiadóhivatalban, hol a minták is megnézhetők.

Megbízó levelekhez 5 drb., tudakozásokhoz 2 drb. 5 kros levélbélyeg csatolását kérjük.

Üzlethelyiség utcái, vagy udvari keresetek 1900. jan. 1-re. Szükséges: 2 vagy 3 kis szoba, egymásba nyíló ajtóval, 2 külön bejárattal. Csakis a főtéren, vagy belközép-utca

elején levő helyiségek jöhetnek figyelembe. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetíti. (1—x.)

Lakást keres 5—6 szobával, kerttel, október 1-ére, Kolozsvárra költöző család. Egészséges, világos és száraz lakás kívánatik, bármily nagy kerttel, lehetőleg külön udvarral. Bővebb értesítést a kiadóhivatal ad. (1—x.)

— **Kisebirtok, uri lakással az őzre hasznos bérbe kerestetik,** Kolozsvár határán vagy Kolozsvárhoz, esetleg más nagyobb vasut melletti városhoz közeli helységben. A birtok nagysága lehet 100—200 kat holdig. Csak felszerelt, jó karban levő birtok és lehető kényelmes (3—5 szobás) lakás kívánatik. Ajánlatokat az „Erdélyi Gazda” kiadóhivatala közvetíti. (1—x.)

május 4.

Időjárás. Az idő Európaszerte túlnyomóan boros és szörvényosan esős; a hőmérséklet eloszlásában nincs lényeges változás.

Hazánkban nyugaton, északnyugaton, valamint délkeleten voltak kisebb esők, a hőmérséklet többnyire emelkedett. Az erdélyi részekben a hét elején zivataros esők voltak, több helyen, így május 1-én Feldoboly községben (Háromszék megye) galambtojás nagyságú jégeső pusztított mely a gyümölcsösöket egészen tönkretette s a gabonákban is kárt okozott. Az idő most is az északi részen borult, hűvös, esőre hajló.

Jóslat. Enyhe idő várható, az ország egyes vidékein esővel.

Hőmérséklet. Budapest 8-8. O-Gyalla 8-8, Szeged 8-9, Kolozsvár 7-6.

Budapesti gabonátözsde.

I. Készárúüzlet.

	1899. május 3.
Buza bászai 76 kilós	frt 8.95—9.05
„ tiszavidéki ”	8.85—8.95
„ bácskai ”	8.90—9.—
rozs prima 70—72 kilós	frt 7.15—7.30
„ másodrendű ”	7.—7.15
árpa takarmány	6.15—6.35
„ égetni való ”	5.80—6.10
„ sörfőzésre való ”	6.60—7.—
zab	6.—6.10
tengeri ó bászai	4.40—4.45
„ másnemű ”	5.—5.25
köles	4.15—4.45

Főleg árpa hanyatló, buza változatlan, zab, tengeri szilárd.

II. Határidő-üzlet.

	1899. május 3-án.
4 órai zárlatkor:	
Buza májusra	8.79—8.80
„ októberre	8.29—8.30
Rozs októberre	6.78—6.80
Zab májusra	5.70—5.72
„ októberre	5.65—5.67
Tengeri 1899. májusra	4.45—4.46
„ júliusra	4.58—4.60
Repcze augusztusra	12.25—12.30

Budapesti értéktözsde.

1899. május 3-án.

Utótözsde.

4 órai zárlatkor maradt:

Osztrák hitelrészvény	357.70
Magyar hitelrészvény	383.80
Leszámitoló bank	255.50

Kolozsvári piac.

Főhózatál szerfölött csekély, mivel a gabona fogytán van, az árak élénk forgalom mellett szilárdultak.

A csütörtöki (április 27-iki) **hetvásáron** a következő árakat jegyeztük föl.

Buza (piaczi)	frt 6.80—7.40
„ (jobb minőség)	frt 7.50—8.20
Rozs (mértleges jegyzés)	frt 6.50—
Árpa	frt 5.30—6.20
Zab	frt 5.—5.30
Tengeri	frt 4.30—4.40
Bükköny	frt 2.80—3.20
Arankamentes lóheremag	frt 54—58
Magyar luczerna arankamentes	„ 70—75
Francia	„ 80—85

Marhahus I. oszt. 1 kiló	52 kr.
II. „ 1 „	48 kr.
11 tojás (kisebb)	20 kr.
5 tojás (nagyobb)	10 kr.
1 pár csirke nagyság szerint	55, 60, 80—1.10 kr.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Cs. M. Mi úgy tudjuk, hogy Molnár Istvánnak van ily célra szolgáló kézikönyve. Becses levelére egyébként pár nap alatt levélbeli választ adunk. — M. S. Kéziratát megkaptuk. Közelebből megijezük. Tiszteletpéldányt csak rendes munkatársainknak küldünk. — Sz.—y. V.—r. N.—Enyed. Szíves ígértét evidenciában tartjuk. — G. G. Jövő számunktól kezdve, minden olyan tiszteletpéldányt beszüntetünk, melynek tulajdonosa ez évben még nem szerencsételtett kéziratával, így az öné is, hacsak addig ki nem lép passivitásából. — N. M. Minél rövidebben írjunk meg mindent, magyaros, rövid, tömör mondatokban. A rövidség — higgye el — igen jó ajánlat az elolvasásra. A folytatásos cikkek is kerülendők, inkább több külön cím alatt kell megírni. Köz- és nemzetgazdasági cikkekkel bőven el vagyunk látva, ilyeneket nem is kérünk mindenkitől. Sajátságos, hogy nálunk minden pennabíró ember legmakacsabb kitartással épen ezt a teret ostromolja. Kérünk csak gyakorlati dolgokat. Tíz sorban is lehet hasznosat írni.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Pontos cím:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakszavagó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. (33. II.)

Részletes árjegyzékkel és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Szecskaavágók Morzsolók

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNYFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

A kiadóhivatal vezetője:

MARSELEK FERENCZ.

Telephon: 198.

Solymosy és Társa betéti társaság.

Sürgönyök:

Gépgyár és Vasöntőde

Solymosy gépgyár.

Kolozsvár.

(101.)

Álló és fekvő gőzgépek, szivattyúk, sajtók

— TELJES SZESZGYÁRI-, MALOM ÉS TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEK. —

Gőzkazánok, Vízikerekek, Turbinák.

GAZDASÁGI GÉPEK: Csepplógépek, Járgányok, Rosták, Trieurók, Szecskaavágók, Boronák, szena- és szőlőprések stb.

Fémöntvények. — Oszlopok. — Csigalépcsők. Külön osztály: **EKÉK.**

HIRDETÉSEK.

STOLCZ WINCZE

Kolozsvár főtér 11.

Arany, Ezüst, Ékszer

javitások, átalakítások, valamint minden új munkák szakszerű előállítása pontosan eszközöltetik. (127.)

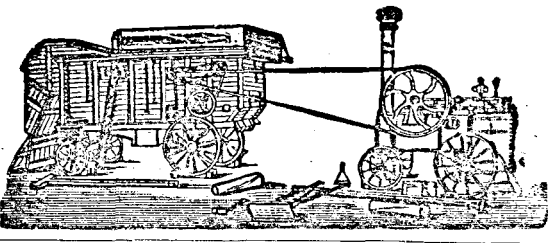

Legjobb gazdasági-, vetemény- és virágmagvak kaphatók

TAUFFER FERENCZ utódánál

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 5.
(40.) Telefon: 201. sz.

Nagy raktár Gazdasági gépekből, Mc. Cormick-féle kaszáló és aratógépek, továbbá kerékpárok, villamos csengők és összes részei, gabona-zsákok stb. stb.

Eladó földbirtok!

Alsófehérmegyében Magyar-Herepén (vasúti állomás Sövényfalva vagy Maros-Újvár) nagyon egészséges vidéken kedvező feltételek mellett eladó vagy bérbeadó az összes holt felszereléssel tagosítás alatt álló 65 holdas birtok, szép gyümölcsfák között levő lakházzal és gazdasági épületekkel ellátott belsősséggel együtt. A birtokban van: 32 hold szántó, 4 hold termő szőlő és 3 hold szép termő fagyümölcsös kettős vinczelléri lakházzal, 3 hold erdő, 11 hold rét és kaszáló, 10 hold legelő és a községben egy kitűnően értékesíthető keserűvízforrás. (155.)

Jó méhvidék.

Értekezhetni szóval vagy írásban

Benkő Benedek

kir. államvasuti hivatalnok tulajdonossal Nagyvárad pályaudvaron.

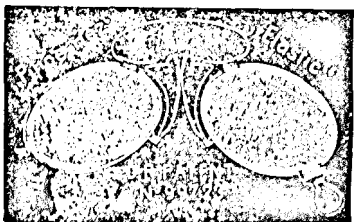
Nagy József ékszerész üzlete

Kolozsvárt Főtér Br. Josika ház. Alapított 1852-ik évben.

Ajánlja arany, ezüst és ékszer neműekben különleges nagy raktárát.

Készít új ékszereket és elvállal mindenféle javításokat.

Legjutányosabb árak, csere teljes értékben. (165.)

Üzletem most csakis VII. Erzsébet-körút 5. szám alatt, a New-York palota és Kerepesi-út között létezik. Amateur fényképészeti cikkekben folyton új dolgok kaphatók. Fényképészeti gépek 6 frttól feljebb. Szemüvegek 1 frttól. Legújabb szabadalmazott PATENT KNEIFER orrszorító, mely minden orron könnyen ül és a mellett mégis erősen tart. Légszűrő, Lázmérő és Hőmérők 50 krtól feljebb. Emberi műszemek minden színben; ugyszintén állati szemek is.

(140.)

Árjegyzék magyar utasítással ingyen és bérmentve. Hatschek Béla látszerész és műszerész a „Műszemhez” Budapesten

Legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

(151.)

1.000,000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben:

1.000,000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő		Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
3	" "	30000
1	" "	25000
2	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
81700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40
50,000	nyer. és jut. összegben	13.160,000

A negyedik nagy m. kir. osztályosorsjáték nemsokára ismét kezdődik és

100,000 sorsjegyre újból 50,000 nyeremény

jut, vagyis az oldalt levő nyereményjegyzék szerint az összes sorsjegyek fele feltétlenül nyerni fog.

A nyerési esélyek tehát, mint már általánosan ismeretes, óriásiak.

Összesen tizenhárom millió 160,000 koronát sorsolnak ki biztosan. A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

egy millió korona.

Szíves mielőbbi megrendeléseknél eredeti sorsjegyeket a tervszerű eredeti árban és pedig:

egy egész	I. o. eredeti sorsjegyet	6.—
" fél	" " " "	3.—
" negyed	" " " "	1.50
" nyolczad	" " " "	—0.75

küldünk szét utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése ellenében.

A huzások a magy. kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan történnek és azoknál mindenki megjelenhetik.

Kérjük a rendelvényeket mielőbb, legkésőbb azonban

f. é. május 18. és 19-ig mely napokon a húzás van,

hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa.

a m. kir. szab. osztályosorsjáték főelárúsitói

BUDAPEST, V., Váci-körút 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk tisztelt vevőinknek; rövid idő alatt körülbelül egy és fél millió koronát.

Rendelőlevél levágandó.

Török A. és Társa uraknak Budapest.

Kérek részemre.....I. oszt. m. kir. szab. osztályosorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget.....frt } utánvételezni kérem } A nem tetsző törlendő. }
postautalvánnyal küldöm.

Pontos cím:

FIGYELMEZTETÉS.

Üzletem most csakis VII. Erzsébet-körút 5. szám alatt, a New-York palota és Kerepesi-út között létezik. Amateur fényképészeti cikkekben folyton új dolgok kaphatók. Fényképészeti gépek 6 frttól feljebb. Szemüvegek 1 frttól. Legújabb szabadalmazott PATENT KNEIFER orrszorító, mely minden orron könnyen ül és a mellett mégis erősen tart. Légszűrő, Lázmérő és Hőmérők 50 krtól feljebb. Emberi műszemek minden színben; ugyszintén állati szemek is.

(140.)

Árjegyzék magyar utasítással ingyen és bérmentve. Hatschek Béla látszerész és műszerész a „Műszemhez” Budapesten

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű- és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánlják mindennemű *állatorvosi mű- és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat*, mely mindenféle újabb szerkezetű sebészi, szülészi, bonczani, patkolástani és más állatgyógyászati czélokra szükséges eszközöket tartalmaz.

1894. évi árjegyzéket kívánatra beküldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (7)

Állatok kitömése!

Emlősök:

Egérn. 0.80-1
Menyét 2 frt
Nyestnek 5 frt
Rókának 9 frt
Vaddisznófej 15-40
Szarvasfej 35-40

Madarak:

Pintynek 0.80-1
Galambn. 2 frt
Erdei bagoly 3
N. suholy uhu 5
Sas (nagy) 8 frt
Keselyű 12 frt

Állatok minden fajának kitömésére vállalkozik

Katona Mihály

az orsz. Múzeum és könyvtár biz. preparatorának nyilvános állatkitömő laboratoriuma.

Budapest, József-körút 13.

Emlősök és madarak természetűen a legújabb (modellirozással) készíttetnek: szebben, jobban, olcsóbban mint bármely hasonló intézetben. (172)

Clichéket

árjegyzékek, könyvek, szak- és folyóiratok, katalógusok és hirdetések, valamint minden egyéb nyomtatvány illusztrálásához rajz vagy fénykép után kitűnő kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Újvilág-utcával szemben.

Vidéki megrendelések is legnagyobb pontossággal és figyelemmel teljesíttetnek. (1)

A „Kolozsvári Népbank, mint Szövetkezet”

második üzletébe lépett

Szervezési céljának kitartó munkálásával, hízagpótló voltát, már az első év alatt, beigazolta

Az apróbb hitel kielégítése, a fillérenkénti tőkegyűjtés elősegítése és a tagok takarékbetétjeinek kedvező gyümölcsötetése fogják ezentúl is kizárólagos céljait képezni.

A kezelési költségek rendkívüli csekélysége folytán, az intézet abban a helyzetben van, hogy a betéteket magas %-kal gyümölcsöztesse.

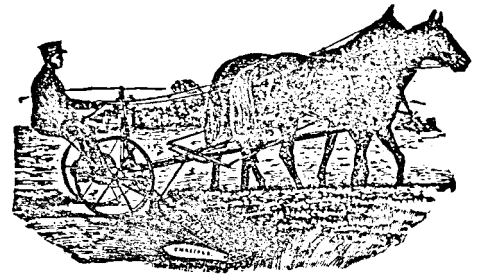
Üzletrész-jegyzések eszközölhetők mindennap d. e. 10—1 óráig, a hivatalos helyiségben: **Külmagyar-utca I. szám alatt a theologiai épületben.**

Egy üzletrész ára 30 frt, mely összeg heti 20 kros részletekben törleszhető.

Eddig jegyzett üzletrészek összege:

30,000 frt. (60.)

Saját gyártmányu

„Darling” fűkaszalóink

és

„Handy” marokrakó aratógépeink

felülmúlják ugy czélszerű szerkezet, mint tartósság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvarköltéssel behozott amerikai gépeknél.

Árajánlással és esetleges felvilágosítással szives megkeresésre készséggel szolgálunk.

Umrath és Társa

mezőgazdasági gépgyárosok

B u d a p e s t,

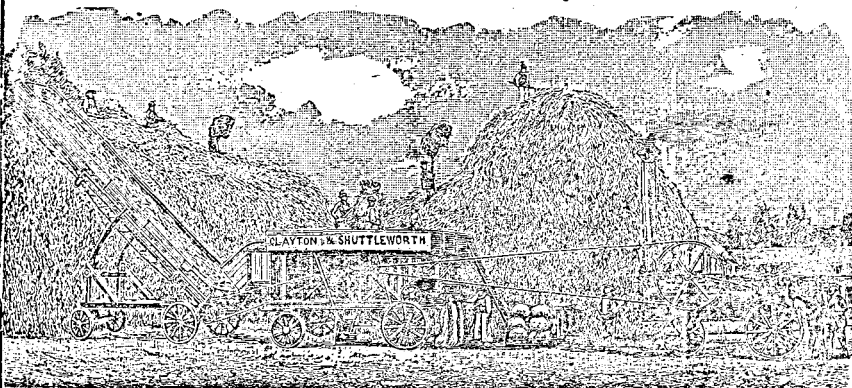
V. ker., Váci körút 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna- és gabonagyűjtők), gözcséplőkészletek, kazalozók stb nagy választékban. (169.)

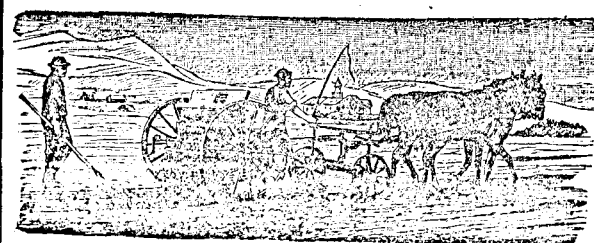
Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gözcséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszaló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák, szalmakazalozók, konkolyozók, kaszaló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”

legjobb sorvetőgépek, szecs kavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egytetemes acél-ékek,

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

Mokry-féle „Kézi kapáló eke” mindenféle sorvetések megkapálására alkalmas.

Kitűnő répa-kapa (173.)

5 külön méretű acél-kapával felszerelve. Ára: 10 frt.

Riczinus mütrágya, mint rovarirtó és filoxera elleni szer. Ára 100 kilonként 6 frt.

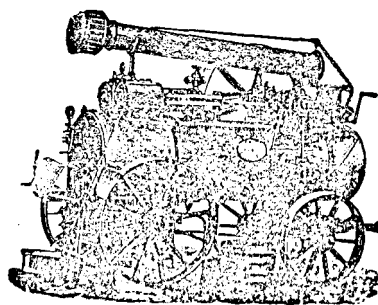
Megrendelhető:

Mokry Istvánnál Temesvárott.

IFJ. KOTZÓ PÁL

Budapest, V., Lipót-körút 18. sz.

(Vigszínház mellett, a nyugati pályaudvar s Margithid közelében)

A közönségnek pártfogását kérve, ajánlja Garret R. és fiai-féle legújabb szerkezetű **compound gőzmozgonyait félstabil- és stabilalakban**, a melyek 40 százalék tüzelőanyag megtakarítással dolgoznak

Gőzmozdonyokat és gözcséplőket négyszer fordítható acél-dobsinokkal, toldást nem igénylő szalmarázókkal és nagy szita felülettel, minden nagyságban

Minden fajta lovas cséplőkészleteket, arató- és vetőgépeket, szecs kavágókat, répvágókat és minden más gazdasági gépeket.

Vidéken lakó szolid ügynökök keresztotnek.

SIMONFFI ISTVÁN

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje
Kolozsvárt, Kültorda-utca 48. sz. Telefon 85. sz.

Elfogadok megrendeléseket **Gőzgépek, gőzszivattyúk, vizikerek, malomszerkezetek, zúzógépek, szijkorongok, fogaskerek, közlőtengelyek, csapágycsák** stb. stb. elkészítésére.

Elvállalok mindenféle **gépalkatrészek és gépek kijavítását, továbbá vasoszlopok, csigalépcsők, balkonytartányok és rácszatok, sirkerítések és más építészeti vastárgyak** leöntését.

Készletet tartok **vízvezetési és csatornázási kellékekből, u. m. kútoszlopok, csapszekerények, aknafedelek és víznyelőkből.**

Raktáron tartok saját gyártmányaimból: **egyes, kettős és három borozás ekék és boronák, cséplőgépek, szelelő rosták, kukorica morzsoló gépek kézi vagy járgányhajtásra, szőlő zúzó, bor- és alma sajtolókból** és több más gépekből, melyeket a n. é. közönség b. figyelmébe ajánlani van szerencsém. (128.)

Teljes tisztelettel

Simonffi István.

Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik.

Kinek otthon raktárhelyisége nincsen küldje:

T E N G E R I J É T

a kolozsvári takarékpénztár és hitelbank
Áruraktárába

hol raktározás, biztosítás, kezelés és fekbér mindössze belekerül:
m é t e r m á z s á n k é n t

$\frac{1}{4}$ évi raktározásnál	20 krajczárba	
$\frac{1}{2}$ évi	» 30 »	(2.)
1 évi	» 50 »	

Előleget is kaphat az illető és pedig: jelenleg 3 frt 50 krt minden mmásza után, fuvar és költségek levonásával, 7% kamat mellett.

Zsákok 1 kr. heti díj mellett adatnak kölcsön.

Bővebb fölvilágosítást az Áruraktár kezelősege (Vasuti állomás mellett) készséggel nyújt.

Repce, árpa és buza aratásra

és szálás takarmányadagolásra a (174.)

SZABADALMAZOTT KÉVE és PORTIÓ KÖTELEK

**Bellán Mátyás-tól
B Á C S C S É B E N**

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a szalmaköteleknél. Ugyanott mindennemű **Gazdasági kötélárak** jótállással, hogy az első minőség hosszuszálú bácskai kenderből készül. legjutányosabban beszerezhető. Tessék árlapot kérni!

BARANYI JÁNOS

épület műbádogos, vízvezetési és csatornázási vállalkozó

Kolozsvárt, Széchenyi-tér 5-6 sz. Telefonszám 101.

PÁRISI DISZOKLEVÉLLEL Elvállal és készít az alább felsorolt munkákat jótállással

Kittüntetve.

letti és lehető olcsó árban.

Bádogos munkák

épületekre ereszt csatornákat és egyéb diszitményeket horgony vagy bármilyen fémekből rajz vagy minta szerint, ezen kívül üzletben kapható és megrendelhető mindennemű konyhaberendezések.

Vízvezetés és csatornázás

magán gazdasági telepekre, vagy magán épületek városi vezeték összeköttetésére, teljes magán fürdők, szivattyúk, fecskendők,

szökőkutak, stb. **csatornázások** vas, ólom vagy kőanyag csövekből, (closetek) minden kivitelben, vizelő, mosdók és kiöntők szerelését. (148.)

Fürdőkadak kölcsön kaphatók!

Fedél és csatornafestést felvállal!

A fenti munkák évi javítását és jókarban tartását olcsón eszközli helyben mint vidéken.

Még minden résztvevő aratógépversenyen, ép úgy 1898. év július hó 11-én Hódmezővásárhelyen is a két első díjjal **aranyérmekkel** lett kitüntetve.

Mc Cormick

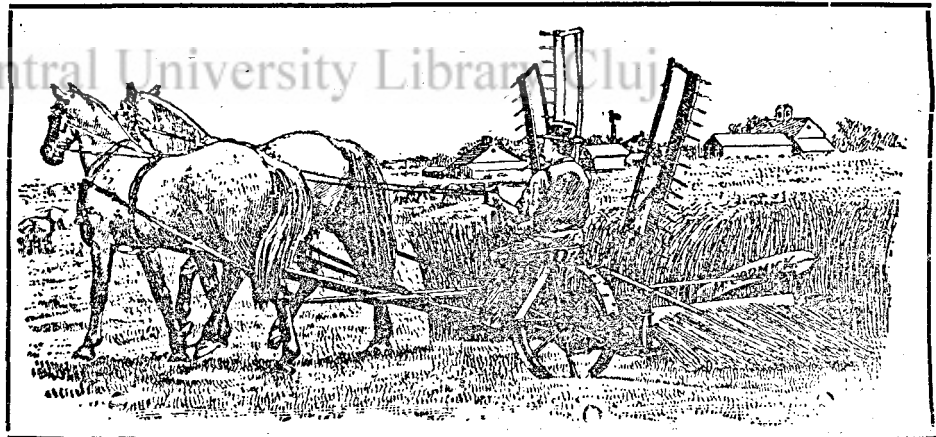
a világ legrégebbi arató- és fűkaszalógépgyára Chicagóban.

Magyarországi kizárólagos vezérképviselősege

BUDAPESTEN Müller és Weisz VI. Gyár-utca 66.

Ajánlják: a legmegbízhatóbb **Mc Cormick „HUNGÁRIA“** kéveköti aratógépet, a legtökéletesebb **Mc Cormick „DAISY“** marokrakó aratógépet és a legújabb s legjobb **Mc Cormick „NEW 4“** fűkaszalógépet.

Számos kitüntetések és elismerő levél igazolja.

Legjobb a világon! és legkedveltebb.

Legjobb a világon! a legkönnyebb!

Mc Cormick gyártmányú gépek bámulatos tökéletességét.

Gépeink nagy számban, a gazdák teljes megelégedésére az ország minden részén működésben vannak. (154.)

SZIVATTYUK

mindennemű házi és nyilvános célokra, a mezőgazdaság-, építkezés és iparnál.

A BOWER BARFF-féle

szabadalmazott inoxydálási módszer szerint

= inoxydált szivattyúk =

(87.) rozsdá ellen védve.

W. GARVENS, Wien,

Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

MÉRLEGEK

legújabb javított rendszerű **tizedes, százados**

és **hídmérlegek**, fából és vasból, kereskedelmi, közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipari célokra

EMBERMÉRLEGEK, MÉRLEGEK

házi használatra

Szivattyú- és gépgyártási betéti társaság.

I. Schwarzenberg-gasse 6.

I., Wallfischgasse 14.

**MALOM-
BERENDEZÉSEKET,**

valamint

egyes malomgépeket, **vizeskereket, turbinákat** közlőműveket stb. gyárt és szállít

WÖRNER J. ÉS TÁRSA

malomépitészeti gépgyára és vasöntődéje

(102.)

Budapest,

Külső Váci-út 54. szám.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására kozni, hogy *építési vállalati irodámat f. évi április hó 1-ével* a (volt Belhid) Wesselényi Miklós-utca 7. szám alá helyeztem át, tisztelettel közölve, hogy minden kőműves és cserepező mesteri munkát a legjutányosabb árban vállalom föl. Azonkívül tisztelettel tudatom, hogy a *falgomba* ellen a legbiztosabb irtószerrel rendelkezem és így e téren is a nagyérdemű közönségnek följánlhatom pontos és biztos hatású működésemet.

Kolozsvárt, 1899. évi április hó.

(146.)

Zanfert János, kőműves és cserepező mester.**TANARON**

gyümölcsfa-permetező szer.

Az észszerűen és szorgalommal kezelt gyümölcsfa-tenyésztés busán jövedelmez gondozójának; ezért szükséges, hogy a termelők figyelme első sorban a fát és gyümölcsöt egyaránt pusztító rovar és féreg ellen irányuljon.

Több hírneves pomológus szakértő tanácsai nyomán sikerült a gyümölcsfa-permetezéshez szükséges alkotórészek birtokába jutnom.

Ezeket az előirt módozat szerint összeállítván, vegyileg megvizsgáltattam és

„Tanaron“ (gyümölcsfa-permetező szer)

néven hozom forgalomba, egyidejűleg a szabadság elnyerése céljából S. 754. szám alatt a bejelentést megtettem. Ugy az összeállítás, de különösen a vegyi vizsgálat kitünő eredménye azon határozott kijelentésre batorítanak, miszerint a „Tanaron“ egyike a legjobb gyümölcsféreg irtó szerekeknek, feltétlenül biztos eredménnyel jár és nincs semmi káros hatással sem a fa, sem pedig annak gyümölcsére.

Egy doboz ára 60 kr.

Ehez szükséges fecskendő darabja 1 forint.

(170.) Tisztelettel

Sugar Manó

gyártelep:

SZABADKA, I. kör, Beresényi-utca 351. saját ház.

Számos elismerő- és köszönő-levelek közül kiemeljük:

Bereivás Pál szálloda- és szőlőtulajdonos
Kecskeméten. Hordós Ferencz szőlőtulajdonos
B.-Füred. Simonyi Jakab földbirtokos
Pa. Tornósy Lőb. Fischer Vilmos kereskedő
Császártöltés. Wass Ádám vendéglős és szőlőtulajdonos
Szabadkán. Medveczky György I. jegyző
R.-Palota. Ferenczy gyógyszerész
Petrovácz. Braun Károly birtokos
Eger. Dr. Klein Adolf osztályorvos
Szabadkán. Baereich Sándor altábornagy
Nagy-Écs. Soos Elemér ezredes Péczel.

Új cég!

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy

BAGOSI FERENCZ

képesített kőműves mester és

CSEH ANDRÁS

képesített ácsmester

— mint törvényesen bejegyzett cég egy új —

építési és vállalkozói üzletet

nyitottunk

Elvállalunk a szakmánkba vágó minden kisebb és nagyobb építéseket, valamint átalakításokat és javításokat úgy helyben, mint vidéken pontosan és szakszerűen elkészíteni.

Kérjük a nagyérdemű közönség becses pártfogását annál inkább is, miután szakképzettségünket Kolozsvárt — tekintetes Endstrasser Benedek építész úrnál sze-

reztük és több éven keresztül mint főpallérok működünk; és ezen idő alatt több magán és megyei munkát végeztünk, ugymint: a kolozsvári megyeház építésénél mint kőműves és ác főpallérok együttesen működünk és az újabban épült honvéd laktanya építésénél mint kőműves főpallér és ác alpallér működünk, továbbá a ngos Péterfi Zsigmond ur nyaralójánál, B. Bak Lajosné bérházánál mint kőműves főfelügyelő és ác főpallér működünk. — S a jelen időben én Bagosi Ferencz, a deési róm. kath. egyház bérházánál, a mely tekintetes Reményik Károly építész mérnök ur által építettett — mint építésvezető voltam alkalmazva; és Cseh András a kolozsvári róm. kath. egyház újonnan épült bérházánál, a mely a Hausmann Sándor budapesti építész úr által építettett, mint ác főpallér működött.

És ezen idő alatt szerzett tapasztalatainkkal és teljes szakképzettségünkkel vagyunk bátrak a nagyérdemű közönség becses pártfogását kérni s mint új kezdők magunkat becses figyelmükbe ajánlani.

Szives megrendeléseiket várva, maradunk a nagyérdemű közönségnek legalázatosabb szolgálai

Bagosi Ferencz és Cseh András
építési vállalkozók.

Építési iroda és ácstelepünk külközép-utca 3a. szám, B. Bánfi Ernő kert, a dohányraktár mellett.

(118.)

Sertés eladás.

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtok kondorszörü mangalicza fajta sertés tenyésztéséből származó:

35 darab súldó kocza

darabonként 50 forintért szabadkézből eladó.

Az eladó koczák a ménésbirtok kománai kerületének lupsai tanyáján vannak elhelyezve, a hol azok megtekinthetők.

Venni szándékozók a koczákat bármikor megtekinthetik, és az igazgatóság előzetes értesítése esetén Homoród Kőhalom vagy Fogaras vasutállomáson venni szándékozókot kocsit fogja várni.

A megvett koczáknak vasuton való szállítása esetén szállítási igazolvány adatik, a melynek alapján a koczák szállításáért mérsékelt vasuti fuvardíj számítottatik.

Fogaras, 1899. április hó.

(157.)

A fogarasi m. kir. állami
Ménésbirtok Igazgatósága.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

alaptőkéje teljesen befizetett 15 millió arany forint.

Képviselesége útján Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

4% Záloglevélkölcsönök

nyújt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékos.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítolási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönök földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőlérségi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölcsön összegére nézve

az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfai adnak véleményt. (1.)

A bank képviseleségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os nyeresémműkövények.

REMÉNYIK VICTOR

vasnagykereskedés

Kolozsvárt, Főter 22. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű

vas- és vasárúkból,

ugymint

Gazdasági eszközök, háztartási**czikkek, konyhaszerek**

és mindennemű

szerszámokból.**Vaskemenczék**

fa- és kőszénfűtéshez, továbbá öntöttvas és erős vaslemezekből készült

takaréktűzhelyek, Meidinger-**kályhák**

állandóan nagy választékban kaphatók.

(73.)

Bámulatos olcsó!

Goldin óra 8 frt.

Mikel remoutoir erős zsebóra, szépen díszített tokkal, másodpercmutatóval csak 2 frt 60 kr. Nikkel remoutoir zsebóra, zománccs számlappal, minden 32 órában, kitűnő szerkezetű, 3 frt 50 kr., duplafedéllel 5 frt. Új ezüst rem. zsebóra művészileg vésett tokkal, teljes szerkezetű, 4 frt 20 kr., duplafedéllel 5 frt 50 kr. Tula rem. zsebóra 5 frt, duplafedéllel 7 frt 50 kr. Valódi ezüst rem. zsebóra, finom svájci szerkezetű, 6 frt, duplafedéllel 8 frt. Valódi ezüst lánczok 2 frt és feljebb Ébresztőórák 2 frt. A nálam vásárolt nikkel- és ezüstórák jószágáért, valódiságáért 10 évi írásbeli jótállást nyujtok.

Javitások 2 évi jótállással.

Képes árjegyzéket órakról, továbbá külön árjegyzéket tájékoztatókról ingyen és bérmentve küldök.

(111.)

Kun H. műórák,

Budapest, Koronaherczeg-utca 7.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

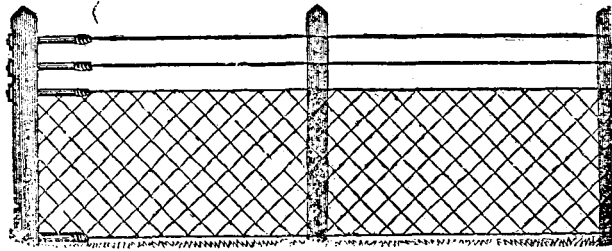
FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(150.)

KOLLERICH PÁL ÉS FIAI

(137)

Csász. és kir. udv. szállítók
első m. sodronyszövet-, fonat- és szitaáru-gyára,
Budapest, IV., Ferencz József rakpart 21. sz.

GÉP-SODRONY-FONATOK

kertek, erdők, tyukudvarok, vadaskertek, gazdasági telepek, ménsék stb. stb. bekerítésére. Továbbá acél tüskés kerítés sodrony.

Képes árjegyzék és költségelírányzatok ingyen és bérmentve.

„FÖLDBIRTOKOS MAGYARORSZÁG”

(91.)

kiadóhivatala

BUDAPEST, VIII. Üllői-út 6. szám

által mindennemű jelzálogkölcsonök

— a legújabb módozatok szerint —
teljes sikerrel gyorsan eszközöltetnek.

Ajánlatokkal, prospectusokkal, felvilágosítással készséggel szolgálunk.

Van szerencsém a nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy **14 év óta fennálló Tomán és Bányai szobafestő és mázoló cég** — társam Bányai Béla elhalálása folytán megszűnő — a

szobafestő és mázoló üzletet

ezután

a saját nevem alatt fogom vezetni.

Igyekezni fogok, hogy mint eddig, úgy a helybeli, mind a vidéki közönségnek kívánsága, igénye szerint eleget tegyek. Gyári összekötéseim folytán az anyagokat is mérsékelt árban kapva, a teljesítendő munkában bárkivel **olcsóságban versenyezhetek.**

Ujjonnan érkezett mintáim pedig olyanok, a milyeneket Kolozsvárt még senki sem állított elő.

Az eddigi cég iránt tanusított pártfogását a nagyérdemű közönségtől magam részére ezután is kérve, maradok teljes tisztelettel

Kolozsvárt, 1899. márczius hó.

Tomán Béla,

szobafestő és mázoló
Külmonostor-utca 26. szám.

(144.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyben készit új képereteket tükköröket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelőség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb esztétikus arannyal

jutányos árban, felelőség mellett elvállal.

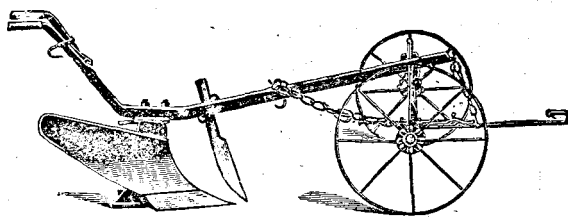
Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelőséget vállalok.

Pontos kiszolgálás!

(163.)

Egy és többvasu egyetemes

ACZÉLEKÉIM és TALAJMIVELŐ

eszközeim olcsó ár, elsőrendű minőség és czélszerű szerkezetüknél fogva országszerte legjobb hírnévnek és kelendőségnek örvendenek. minél fogva gyártmányaimra a t. gazdaközönség figyelmét felhívom.

Árjegyzékekkel és árajánlattal szívesen szolgálok.

Bächer Rudolf

cs. és kir. kizárólagos ekegyára Budapest, VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Magyarországi vezérképviselő:

1898. Eperjesen,
állami arany érem.

S z ü c s Z s i g m o n d.

Az „UNICUM-DRILL”

egyetemes sorbavetőgép sokoldalú használhatóságánál, czélszerű és egyszerű szerkezeténél fogva egész Európában a legjobb hírnévnek és a legnagyobb kelendőségnek örvend, minél fogva az összes eddigi vetőgépek között az első helyet foglalja el.

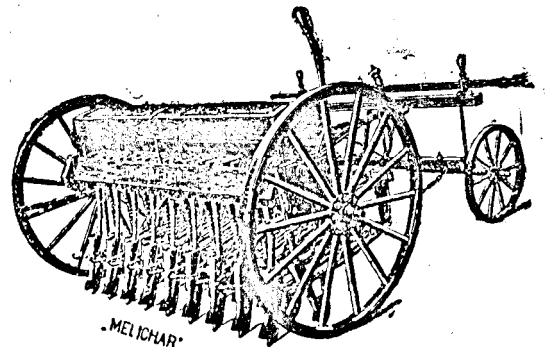
Árjegyzék és bővebb felvilágosítással készséggel szolgál

MELICHAR FERENCZ

(26.)

cs. és kir. szabad. kizárólagos vetőgőpgyára

BUDAPEST, VI. kerület, Nagymező-utca 68. szám.

Magas és törpe

Rózsafák,

kitünő edzett példányokban a legháladosabban virágzó és szép fajokban kaphatók

Schultz Rezső

kertészetében
KOLOZSVÁRTT.

Nádas tulsó melléke I. Virág-
esarnok Unio-utca 2.
(169.)

Árjegyzék kívánatra bérmentve.

MÁJER MIHÁLY épület és műbádogos

Kolozsvárt, Belközép-u. 53.

Elvállal mindennemű épület bádogos munkát, fedél festést és javítást. Ajánlja raktárán dúsan felszerelt konyha és kertészeti berendezéseket. Elvállal mindennemű javítást a legolcsóbb árak mellett.

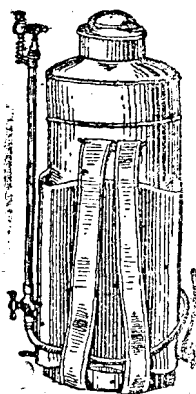
Pontos és szolid munka (162.)

Májér Mihály.

Király Alajos

Első magyar szőlőpermetező és szénkénegező gépgyára
BUDAPEST, VI., Szabolcs-utca 4.

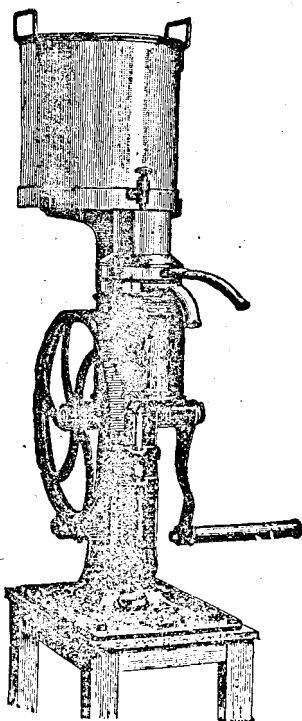
(33 IV.)

1 szab. hengeralku per- metező	18 frt
1 ovál alaku Király- permetező	16 "
1 ovál alaku Korona permetező	12 "
1 a la Vermorel per- metező	10 "
I. sz. szénkénegező	20 "
II. " "	24 "

1899. október hó 30-án lejáratos
váltó ellenében is szállít.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

382 díjjal kitüntetve.

1898. évi Bécsi Separator-versenyen I-ső díj.

ALFA SEPARATOR RÉSZV.-TÁRS.

ezelőtt PFANHAUSER A.

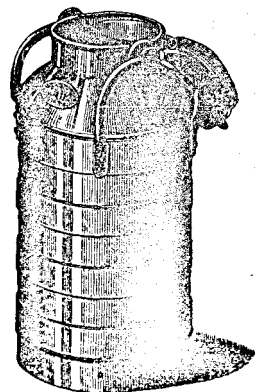
BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 45. sz.

Tejszövetkezetek és tejgazdasági telepek
berendezése.

Tejgazdasági eszközök és gépek
gyártása.

1898. évi gyártás 28,209 fölözőgép.

Árjegyzékek, tervek és költség-
vetések díjmentesen. (63.)

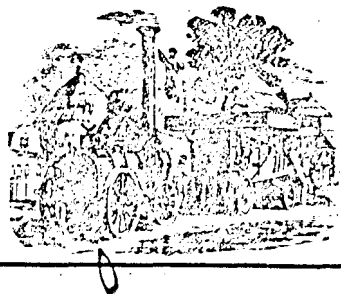
GRAEPEL HUGÓ gép- és rostalemezgyár, malomépítészete

BUDAPESTEN, V. ker., Külső Váci-út 46. szám.

Marshall Sons & Co. Lmtd angolszági gépgyár vezérigynöke ajánl utólrhetlen szerkezetű és minőségű Marshall-féle

gőzmozgonyokat és gőzcséplőgépeket,
szabadalmazott kombinált gabona- és lóhereséplőgépeket
két cséplődobbal,

szabadalmazott gabonacséplőgépeket kombinálva kukorica-morzsolóval, GIBAS-féle szabad. kazalozókészülékkel (gőlyt), — HARRISON-féle „Albion” őrlőgépeket.
Malomépítészeti osztályom elvállal gazdasági malmok, magas-, félmagas és vāmörölömalmok teljes berendezését és takarmánykamrák felállítását — Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Alapított 1869-ben. — Cs. és kir. udv. szállítók.

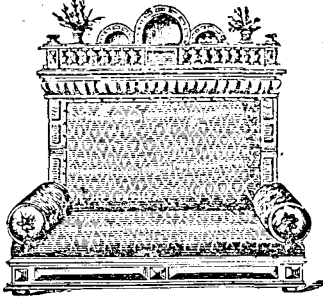
RAKTÁRAK:

KOLOZSVÁRT,
Unió-utca 5.

MAROS VÁSÁRHELYT,
Szentgyörgy-utca 2.

Mestitz Mihály és fiai

Első maros-vásárhelyi butor- és építészeti asztalos munkák gyára
gőzerőre berendezve, kárpitos és díszítő műhelyek.

A m. kir. államvasutak kolozsvári, aradi, debreczeni, szegedi, zágrábi, miskolci és budapesti üzletvezetőségeinek szállítói.

Nagy raktár saját készítményű fa- és kárpitos butorokból, függöny és szőnyegekben.

Olcsó árak, szolid munka,
pontos kiszolgálás.

Kitűnő minőségű száraz amerikai parkettek jutányos árban.

(138.)

Diszokmány, állami érem, ezüst és aranyérem — Páris, London Berlin, Budapest, Bordeaux, Graz, Danzig, Prága, Triest, Baden, N.-Szeben, S.-Szt.-György stb. kiállításokon.

Eredeti természettiszta

ERDÉLYI HEGYIBOROK

TEUTSCH B. JÓZSEF

pinceszéből SEGESVÁRTT (Erdélyben).

Fehér és vörös pecsenye, csemege és asztali borok. Nagy- és Kis-Küküllő-menti és Marosmenti asztali bor, Törökhegybeli, Steiniger, Leányka-szőlő, Küküllőmenti virág, Rizling, Tramini, Muskotály, Házijelzék (Nagyküküllő-menti szemelt), Sauvignon, Semillon, fehér és vörös aszu, Carbenet, Hazai piros, Erdélyi pezsgő.

Eredeti töltésben és tisztán kezelve kapható.

(168)

S-Szent-Györgyön:

GYÁRFÁS ÁRPÁD

FÜSZER- és CSEMEGEKERESKEDŐ,
EGYEDÜLI HELYI BIZOMÁNYI RAKTÁROSNÁL.

Köszönetnyilvánítás.

Ő fensége Salvator Lipót főherceg udvarmesterei hivatala.

Általános Asbestáru-gyár.

Ő császári és királyi Fensége Salvator Lipót főherceg rendkívül meg van elégedve az asbesttalpbal bélelt cipőkkel. Ő fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint más közönséges cipőknél. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat asbesttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide.

Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szaloncipők.

Zágráb, 1899. július hó 8-án.

KRAHL, huszárkapitány.

Magyarország volt minisztere, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja:

Tisztelt Doktor úr!

Az asbestbetűtű cipők kitűnőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy, hogy — azt hiszem — lábbajom semmi további orvoslást nem igényel.

Szíves tanácsát köszöni

Dánoson, 1897. évi szeptember 17-én.

tisztelő hiva

VEKERLE SÁNDOR.

Óvakodjunk a hamisításoktól,

Óvjuk lábainkat az izzadástól, melegtől

és meghűléstől.

Nines többé lábfájás!

Sem tyúkszem, sem izzadós láb, sem bőrkeményedés,

sem lábdaganat, sem lábégés.

Rövid idei viselés után megkönnyebbül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle, az egész világon szabadalmazott asbesttalpbéléssel látja el.

Kettősvastagságú I frt 20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr. gyermekeknek fele.

Az asbesttalpbélés kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közshadseregnek és a m. kir. honvédségnek eddig 22 500 pár szállított.

Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előleges beküldése mellett. Felvilágosítások, prospectusok és köszönetnyilvánítások ingyen.

Viszonteladókna megfelelő árengedmény.

Kapható kizárólag az

ÁLTALÁNOS ASBESTÁRU-GYÁR

BETÉTI TÁRSASÁGNÁL,

Budapest, VI. Sziv-utca 18. szám.

(167.)

KUT SZIVATTYUK és ÉPÍTÉSI SZIVATTYUK!

Kolozsvári vízvezeték- és csatornázási vállalat

Bányai K. és Társai bejegyzett cég.

Iroda, műhelyek- és raktárak:

KOLOZSVÁR, főtér 18. szám. Telefon 324. szám.

Elvállalunk egy helyben, mint vidéken is, magánházakban, uradalmak és kastélyokban a legújabb modern kivitelben, a legmesszebb menő műszaki berendezéseket, bármily nagyságban, valamint a régebben berendezetteknek a mai korszerűt átalakítását és javítását teljes garanzírozás mellett a legolcsóbb árakon.

Létesítünk fürdő-telepeket, egészségügyi berendezéseket a legújabb találmányok szerint, klosetteket fűtés és világítási készüléket, melegvíztelepeket, vizkutatásokat, furatásokat és alagsóvezetékeket a saját rendszerünk szerint.

Készítünk tűzoltó fecskendőket, felszereléseket, szivattyukat, házi és kerti fecskendőket minden alakban és nagyságban.

A legelsőrangú gyárakkal levő előnyös összeköttetések folytán a legjutányosabb árak mellett vállalkozunk és szállítunk.

Költségvetés és tervezeteket díjmentesen készítünk úgy a helyi mint a vidéki t megbízóinknak.

Kérve kiterjedt vállalatunknak pártfogását és becses megrendelését is.

Kolozsvári vízvezeték és csatornázási vállalat

Bányai K. és társai

Kolozsvár. főtér 18. sz. Telefon 324. szám.

(143.)

TÜZOLTÓ FECSKENDŐK és FELSZERELÉSEK!

Eladó szőlő-oltványok

(115.)

és kitűnő

asztali **Ó-** és **Új** hegyi borok

nagy mennyiségben.

Gyökerez oltványok: Bakar piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre 120 frt első osztály, II-od osztály 60 frt. Sima zöld oltvány ugyanezen fajokból ezre 80 frt első oszt., II-od osztály 50 frt, mind Rip. Portalis alanya vannak oltva, kapható nagy mennyiségű Othelló sima vessző ezre I. oszt. 10 frt, II. oszt. 6 frt.

Megrendeléseket elfogad:

Sándor József Bihar-Diószegen.

KIS KÉZI VETŐGÉP EGÉSZ
ÚJAN IGEN OLCSÓN ELADÓ.
GZIM A KIADÓDAN.

(XXX.)

Van szerencsém a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlani a a beltorda-utcai román kath Lyceum-épületben levő

kárpitos butorraktáromat,

hol állandóan készletben tartok teljes lakberendezéseket, ugyisintén egyes butordarabok, mint szekrények, heverő diványok, lószőr, afrik- és ruganyos-matraczókat, tükröket és képeket stb. a legolcsóbb árak mellett. — Elvállalok mindennemű kárpitos munkát úgy helyben, mint vidéken. Átalakításokat is izlcsesen és utányos árban a legújabb rajzok szerint saját műhelyembe készítek. Továbbá a legújabb szerkezetű és összecusukható ágybetéttel — divánok és fautelek s a legújabb tábori ágyakat sodronybetéttel, különösen becses figyelmökbe ajánlva s pártfogásukat kérve, vagyok

(119.)

tisztelettel **MAYER GÉZA** műkárpitos és butorraktáros.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utca 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a leghatározottabb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

(164. 1-52.)

Gaal és Molnár.

CSIRÁZTATÓ KÉSZÜLÉK
IGEN PRAKTIKUS, OLCSÓN
ELADÓ. CZIM A KIADÓBAN!

X.

KIS KÉZI VETŐGÉP EGÉSZ
ÚJAN IGEN OLCSÓN ELADÓ.
CZIM A KIADÓBAN.

(XXX.)

Mily elkerülhetlenül szükséges
a szőlők permetezése
az elmúlt évadban bizonyult be, midőn csakis a permetezett szőlők nem mentek tönkre. Ennek elérésére legjobbnak bizonyult **Mayfarth Ph. és társa**

szabadalmazott
önműködő
„Syphonia“
szőlővessző
és
növénypermetezője,

mely az oldatot szivattyúzás nélkül önműködően a növényekre permetezi. Ezen permetezőkből már sok ezer van használatban, és számos dicséret bizonyítvány mutatja kitűnő voltát valamennyi egyéb rendszerrel szemben. Ábra és leírás rendelkezésre áll **MAYFARTH PH. és társánál** mezőgazdasági gépgyárak, különlegességi gyár borsajtók és gyümölcs-értékesítési gépek részére.
Bécs, II. | 1. Taborstrasse 76 sz.
Árjegyzékek és számos elismerő levél ingyen. Képviselek és ismételadók kívánatosak.

Méhészeti eszközök és műláp
egyetlen raktára Kolozsvárt

Szegedi Zoltán

vaskereskedésében,
(Hid-utca, posta mellett.)

Továbbá rúdvas, vasárú, épület-
és butorvasalások, szerszámok,
konyhaberendezési és háztartási
cikkek, légnomású permetezők, va-
lamint gazdasági eszközök raktára.

Jutányos árak!!

(158.)

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:
BUDAPEST, VII. ker., Garay-u. 10.

Elvállal: központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szelőzetések, closetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petroleum váladékból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések,
jövendelmi előirányzatok gyorsan
készítetnek.

Legjobb minőségű kőgyag-
csövek raktáron.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. belügyminiszter urnak 1897. évi 49851. sz. magas rendelete folytán ez évi november 15-én a közegészségügyi hatóság által kibocsátott felszólításra való figyelemzettel felhívjuk az összes nyilvános helyiségek, nevezetesen: Irodák, kereskedések, fürdők, szállodák, vendéglők, kávéházak, pálinkamérések, magánhivatalok, iskolák, kisdóvók, kórházak, egyesületek tulajdonosait, illetve igazgatóit, hogy a **tüdőgümőkór** és sok egyéb betegségek tovább fertőzése ellen a védekezés főképp abban áll, hogy a **tüdőveszes beteg** beszáradt és szétporított köpete megsemmisíttessék, hogy az a levegőbe, melyet mások beszívják, az élelmi és élvezeti cikkekre, melyek közfogyasztásra szánják, valamint a közhasználatban levő tárgyakra ne jusson.

Ezen célra egyesegyedül és kizárólag a valódi amerikai „Dustless“ porító anyag készült, mely megsemmisíti a port és meggátolja a bakterium továbbterjedését.

Tisztítja a levegőt!
Főlössé teszi az öntözést, surolást és kefélést!
Beeresztéseket elfogad és eszközöl úgy helyben mint vidéken a **Dustless Floor Dressing Co.**
HYGIEIA pormentesítő vállalat erdélyrészi vezér-képviseletége Kolozsvárt.

DIETRICHSTEIN J.

Mátyás király-utca (Trandafir-ház.) Telefon 395.
Vidéki képviselők kerestetnek.

Óvakodjunk utánzatoktól!

ÓVÁSI!

A **Dustless Floor Dressing Co.** Képviseletének
Hygieia pormentesítő vállalat
Kolozsvárt.
Ugy az önök tájékoztatására, valamint rendelő

közönségük és vevőik érdekében indítatva érezzük magunkat kinyilatkoztatni, miszerint az United Staates of North Am-rika területén senkinek sincs engedve az általunk törvényesen védett „Dustless“ nevet használni.

Az Egyesült Államokban ennél fogva eléggé védve vagyunk utánzatoknak ezen a néven való terjesztése ellen Nálunk meg kell elégedniük az utánzóknak az al, — hogy anyagukat hasonló hangzású nevek alatt mint; Dustlos, Dustproof, Dustkiller stb. adják el.

Vevőink bizonyára rövid idő múltán megtalálják a különbséget a valódi és utánzat közt.

Felhatalmazzuk ezen nyilatkozatunkat tetszésük szerint nyilvánosságra hozni

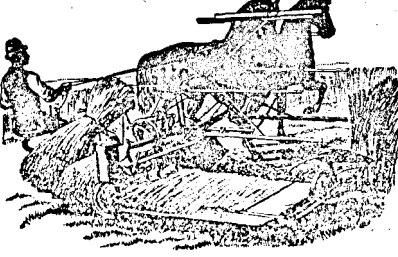
Tisztelettel

Dustless Floor Dressing Co.
A. Wellisch, A. Leopold.

(79.)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 31.

Az **Adriance**, Platt és Co.
new-yorki gyár világhírű „**Adriance**“
kévekötő-, marokrakó-, arató-
és fúkaszaló-gépeinek
magyarországi kizárólagos képvisellete

A **V. Vermorel-féle**
villefranchei gyár világhírű
„**Éclair**“
peronospora-fecskendőinek

Minden, a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** legjutányosabb beszerzési forrása.

A szövetkezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „**Üzleti Értesítő**“-jét bárkinak ingyen és bérmentve megküldi.